

Vapaaehtoisten rekrytointi ikäihmisten palveluissa Nokian kaupunki

Sirkka Valkonen

OPINNÄYTETYÖ
Lokakuu 2020

Sosionomin tutkinto-ohjelma

Sisällysluettelo

1	JOHDANTO	5
2	VAPAAEHTOISTOIMINTA	7
2.1	Vapaaehtoistoiminta ja vapaaehtoistyö käsitteenä.....	7
2.2	Vapaaehtoistoiminnan määritelmä	8
2.3	Vertaistuki	8
2.4	Vapaaehtoistoiminnan merkitys	9
2.4.1	Yhteisö ja yhteiskunta.....	9
2.4.2	Kansalaisyhteiskunta.....	10
2.4.3	Työelämämuutosten vaikutus vapaaehtoistoimintaan	11
2.4.4	Vapaaehtoisuus yksilön näkökulmasta	14
2.5	Suomalainen vapaaehtoistoiminta	15
2.6	Covid-19.....	16
3	MOTIVAATIO VAPAAEHTOISTOIMINNASSA	18
3.1	Itsemääräämisteoria.....	18
3.2	Funktionaalinen motivaatioteoria.....	19
3.3	Vapaaehtoistoiminnan motivaatiotimantti.....	20
3.4	Altruismi	21
3.5	Motivaatioteorioiden Kritiikki.....	22
4	TUTKIMUKSEN TARKOITUS JA TUTKIMUSKYSYMYKSET	24
4.1	Opinnäytetyön konteksti	24
4.2	Opinnäytetyön kontekstiin liittyvää sanastoa.....	25
5	TUTKIMUKSEN TOTEUTUS JA TUTKIMUSMENETELMÄT	27
5.1	Sähköinen kysely	27
5.2	Tutkimuksen kulku	28
5.3	Kyselyssä käytetyt mittarit.....	29
6	TUTKIMUKSEN TULOKSET	30
6.1	Taustatiedot	30
6.2	Vapaaehtoistoiminnan yhteiskunnallinen merkitys	32
6.3	Vapaaehtoistoimijan motivaatio.....	35
6.4	Rekrytointi	41
7	JOHTOPÄÄTÖKSET	45
8	TUTKIMUKSEN LUOTETTAVUUS JA EETTISYYS	49
9	POHDINTA	50
	LÄHTEET.....	52
	LIITTEET	57
	Liite 1. Kysely nokialaisille vapaaehtoistyöntekijöille.....	57

TIIVISTELMÄ

Tampereen ammattikorkeakoulu
Sosionomin tutkinto-ohjelma

VALKONEN, SIRKKA:
Vapaaehtoisten rekrytointi ikäihmisten palveluissa
Nokian kaupunki

Opinnäytetyö 66 sivua, joista liitteitä 10 sivua
Syyskuu 2020

Vapaaehtoistoiminnan asema ja tarve yhteiskunnallisena toimijana ja vaikuttajana on vuosien kuluessa kasvanut. Tulevaisuudessa sekä avun että auttajien tarpeen määrän ennustetaan lisääntyvän. Tämä opinnäytetyö käsittelee vapaaehtoistoimijoiden rekrytointia Nokian kaupungissa, ikäihmisten palvelukokonaisuudessa. Opinnäytetyön tarkoitus oli selvittää vapaaehtoisten kokemuksia toiminnasta ja niitä tekijöitä, jotka vaikuttavat vapaaehtoiseksi ryhtymiseen. Työn tavoitteena oli saada rekrytointia tehokkaammaksi siten, että vapaaehtoistoimijoiden määrää saadaan lisättyä Nokian kaupungissa. Opinnäytetyön tutkimusmenetelmäksi valikoitui kvantitatiivinen tutkimusmenetelmä, jonka tuloksia hyödynnetään Nokian kaupungille laadittavassa vapaaehtoistoiminnan suunnitelmassa.

Opinnäytetyö toteutettiin sähköisenä kyselynä, joka suunnattiin tällä hetkellä Nokiassa ikäihmisten parissa vapaaehtoisina toimiville henkilöille. Webropol-kysely toteutettiin SPR:n Nokian osaston, Nokian ev.lut. seurakunnan, Pirkanmaan muistiyhdistyksen Nokiassa toimivien vapaaehtoistyöntekijöiden ja Nokian kaupungin kanssa yhteistyönä. Tulokset osoittivat, että tehtävien kiinnostavuus, mahdollisuus toimia omien arvojen mukaan ja oman ajankäytön hallinta ovat tärkeimpiä vapaaehtoistyössä motivoivia tekijöitä. Toisaalta arvostetaan myös auttamisen mahdollisuutta ja tärkeyttä, mikä mainitaan tärkeimpänä syynä vapaaehtoistoiminnassa aloittamiseen.

Rekrytoinnin kannalta on tärkeä tietää, millaiset asiat saavat ihmiset kiinnostumaan tehtävästä. Selvää on, että asian näkyvyyttä tulee lisätä. Tietoa ja informaatiota erilaisista mahdollisuuksista tulee saattaa myös niiden tietoon, jotka eivät ole tulleet ajatelleeksi vapaaehtoistoimintaan osallistumista. Eri ikäisiä puhuttelevat erilaiset asiat ja erilaiset informaatiokanavat. Myös vapaaehtoistoiminnan kokonaisuuden organisointia ja johtamista tulee mieltä aiempaa aktiivisemmin.

ABSTRACT

Tampereen ammattikorkeakoulu
Tampere University of Applied Sciences
Degree Programme in Social Services

VALKONEN, SIRKKA:

Recruitment of Volunteers to the Services for Elderly People in the city of Nokia

Bachelor's thesis 66 pages, appendices 10 pages
September 2020

The number of elderly people is increasing. It means that the need for help and assistance is going to increase as well. The purpose of this thesis was to find out what kind of experiences the volunteers have had and what kind of issues had influenced to becoming a volunteer. The aim was to increase the number of the volunteers and make recruitment more effective.

The quantitative study was carried out using an electric survey aimed at the volunteers. The data were analysed through statistics programme by estimating averages and variables.

More information about volunteering is needed and the volunteers had the best motivation when they could have worked in tasks they were interested in and in which they had the possibility to act according to their own values. The volunteers also wished for active management.

Based on this study the visibility of volunteering must be wider in the future. The motivating factors should also be taken into consideration in the recruiting.

Keywords: voluntary work, volunteering, volunteer

1 JOHDANTO

Suomalainen väestö vanhenee. Omassa asuinkunnassani Nokiolla ennustetaan yli 75- ja 85-vuotiaiden määrän kaksinkertaistuvan vuoteen 2030 mennessä (Nokian kaupunki 2015, 14). Ikääntyneiden määrän kasvu merkitsee palvelujen tarpeen kasvua, samoin kuin joustavuuden ja voimavarojen tarvetta julkiselle palvelujärjestelmälle sekä toimiville hoitoketjuille. Yhteistyö järjestöjen ja uusien toimijoiden kanssa on välttämätöntä, työ on organisoitava uudella tavalla. Vapaaehtoistoimintaa tarvitaan tulevaisuudessa yhtenä palveluvaihtoehtona, koska uhkana on, ettei ammattihenkilöstöä tulevaisuudessa ole riittävästi tarpeeseen nähden. On myös syytä miettiä mikä rooli vapaaehtoistoiminnalla tulee olemaan osana palvelujen kenttää ja miten sitä organisoidaan.

Vapaaehtoistoiminnan kehittämisen haasteena voidaan nähdä toiminnan luonne. Miten ylipäätään vapaaehtoisuus käsitetään, millaisia reunaehtoja sille voidaan luoda, jotta yhteistyö julkisten ja toisinaan jäykkienkin rakenteiden kanssa luonnistuu. Lainsäädännön ulottumista vapaaehtoistoiminnan järjestäytymiseksi on esitetty valtioneuvostossa vuonna 2013, jolloin hallitusohjelmassa otettiin kantaa kansalaisjärjestöjen mahdollisuuksiin parantaa toimintaedellytyksiään mm. vapaaehtoistyön ja vertaistuen, auttamistyön ja erityispalvelujen sekä resursoinnin suhteen (Valtioneuvosto 2014, 54-57).

Vapaaehtoistoiminta on ollut monenlaisen tutkimuksen kohteena. Erityisesti vapaaehtoistoimijoiden motiivit ovat kiinnostaneet tutkijoita. Suomalaisista tutkijoista tunnetuimpiin kuuluvan Anne Birgitta Yeungin motivaatiotutkimusta on siteerattu useassa tutkimuksessa ja opinnäytetyössä. Käytännön vapaaehtoistoiminnan kehittäjinä, toimijoina ja kouluttajina tunnetaan esimerkiksi Ikäinstituutti ja Kansalaisareena.

Omassa opinnäytetyössäni tutkin vapaaehtoistoimintaa rekrytoinnin näkökulmasta. Opinnäytetyön tarkoitus on selvittää, mihin asioihin rekrytoinnissa tulisi kiinnittää huomiota, jotta vapaaehtoisten määrää saadaan lisättyä ja millaisia rekrytointiin vaikuttavia tekijöitä vapaaehtoistoimijat pitävät tärkeinä vapaaehtoistoiminnassa. Tutkimus on kvantitatiivinen, määrällinen, ja se toteutetaan pääosin

sähköisellä kyselyllä. Saatu tieto on tarkoitettu hyödyntämään Nokian kaupungin ikäihmistien palveluihin laadittavassa vapaaehtoistyön suunnitelmassa.

Tutkimuksen keskeisiä käsitteitä on avattu luvussa kaksi, tarkoitus, tavoitteet ja tutkimuskysymykset luvussa neljä ja tutkimusmenetelmät luvussa 4

2 VAPAAEHTOISTOIMINTA

2.1 Vapaaehtoistoiminta ja vapaaehtoistyö käsitteenä

Vapaaehtoistoiminta tai vapaaehtoistyö, on monimuotoinen ilmiö ja sen sisältö määrittyy monin eri tavoin riippuen siitä, mihin toiminta kohdistuu, miten ja missä se tapahtuu. Toimintaan vaikuttavat yhteiskunnalliset, yksilölliset ja kulttuuriset tekijät ja siihen liittyvät omavalintaisuus ja vertaisuus (Marjovuori 2014, 25-30). Monet ylikansalliset tapahtumat toteutuvat vapaaehtoisten voimin tai avustuksella, vrt. kansainväliset urheilutapahtumat tai toiminta kriisialueilla. Toimintaa järjestetään laajoista yhteiskunnallisista tapahtumista yksilöllisiin kohtaamisiin ja -kertaluontoisuudesta pidempiaikaiseen toimintaan. Koska tässä opinnäytetyössä tarkastellaan vapaaehtoistoiminnan roolia yhteiskunnassa ja toisaalta yksittäisen toimijan näkökulmasta, käytetään vapaaehtoistoiminnan käsitettä kuvaamaan koko tehtäväkirjoa.

Vapaaehtoistoiminta voi kattaa monipuolisesti yksittäisen henkilön avustamista, tapahtumien järjestämistä tai niihin osallistumista, järjestön tai yhdistyksen toimintaan osallistumista, organisoitua ja koordinoitua toimintaa tai itseohjautuvaa naapuri- ja sukulaisapua talkoisiin ja keräyksiin osallistumista. Julkisia vapaaehtoistoiminnan järjestäjiä ovat perinteisesti olleet kunnat, seurakunnat ja järjestöt, joilla on määriteltynä tehtäviä, joihin vapaaehtoisia halutaan. (Laimio & Välimäki 2011,16.) Oma joukkonsa on yksittäiset henkilöt, jotka auttavat läheisiään tai muita apua tarvitsevia kuulumatta organisoituun toimintaan, ilman sitovaa jäsenyyttä. Ikäihmisten kohdalla vapaaehtoistoiminta tavallisimmin tarkoittaa erilaista ystävä- tai ulkoilukaveritoimintaa, auttamista käytännön tehtävissä, saattoapua tai yhteisö-, kerho- ja lähitoritoimintaa.

Vapaaehtoisena voi toimia kuka tahansa, iästä, sukupuolesta tai osaamisesta huolimatta (Vapaaehtoiseksi.fi, N.d.). Ikäihmisten kohdalla elinpiirin kaventuessa vapaaehtoistoiminnalla vastataan usein yksinäisyyden ja syrjäytymisen aiheuttamaan avuntarpeeseen, jolloin ratkaiseva tekijä on auttajan ja autettavan välisessä vuorovaikutussuhteessa (Etene 2008, 8). Osallisuuden, itsenäisyyden säilymisen ja hyvinvoinnin kokemuksia edistäen vapaaehtoistoiminnalla on

yhteiskunnallista merkitystä (Etene 2014, 5). Samanaikaisesti yksittäisen toimijan näkökulmasta toiminnan lähtökohta on yksilön toiminnallisissa ja psyykkisissä tarpeissa ja motivaatioissa

2.2 Vapaaehtoistoiminnan määritelmä

Euroopan komission mukaan vapaaehtoistyötä on sekä virallinen että epävirallinen toiminta, jota tehdään oman tahdon, valintojen ja motivaation perusteella. Kansallisuudesta riippumatta vapaaehtoistoiminnalla tavoitellaan solidaarisuutta, yhteenkuuluvuutta, syrjäytymisen ehkäisemistä ja Eurooppalaista sopusointua (Euroopan komissio 2011). Laimio ja Välimäki määrittelevät tekemiseen liittyvän halun toimia omista arvoista käsin yhteisöllisesti ja yhteiskunnan toimintaan vaikuttamisen. Vapaaehtoistoiminnalla ei tavoitella taloudellista hyötyä ja sitä tehdään omalla aikataululla ja omien kiinnostuksenkohteiden mukaisesti. (Laimio&Välimäki 2011, 9.)

Sen lisäksi, että vapaaehtoistoiminta on konkreettista tekemistä ja osallistumista, on vapaaehtoistoiminnassa kysymys laajemmasta yhteiskunnan toimintarakenteesta. Järjestöjen ja yhteisöjen ylläpitämä vapaaehtoistoiminta muokkaa yhteiskunnassa uusia toiminta- ja ratkaisumalleja. Työelämää rajoittavien sääntöjen ja määräysten puuttuminen mahdollistaa laajan toimija- ja tehtäväkentän, jolloin vapaaehtoistoiminta edustaa yhteiskunnassa demokratiaa. (Matthies 2005, 307-309.)

2.3 Vertaistuki

Vapaaehtoistoiminnan rinnalla kulkee vertaistuki tai vertaistoiminta, johon ihmiset hakeutuvat tai ajautuvat samanlaisten elämässä tapahtuneiden tilanteiden tai kokemusten perusteella. Vertaisuus syntyy keskinäisestä tuesta ja kokemuksesta tietyssä elämäntilanteessa, esimerkiksi elämässä tapahtuneen kriisin, sairastumisen tai vammautumisen vuoksi. läkkäällä ihmisellä vertaisuutta voi olla toisen, samaa elämäntilannetta läpikäyvän henkilön tuki.

Erona vapaaehtoisuuteen, vertaistuessa ei puhuta auttajasta ja autettavasta, vaan toiminta perustuu tasa-arvoiseen ja yhdenvertaiseen vuorovaikutukseen, jossa kumpikin osapuoli auttaa toista heitä yhdistävän tai yhdistävien asioiden kautta. Tuki on omista voimavaroista ja tarpeesta lähtevää ja tilanteeseen sopivaa. (Mikkonen & Saarinen 2018, 20-23.)

2.4 Vapaaehtoistoiminnan merkitys

2.4.1 Yhteisö ja yhteiskunta

Yhteiskunta ei toimisi ilman monikerroksista vapaaehtoistoimintaa. Vapaa-ajan harrastustoiminnan ja viihteellisten yleisötapahtumien rinnalla kasvaa tarve vastata yksinäisyyden ja syrjäytymisen tuomiin haasteisiin sosiaalisia kontakteja, vuorovaikutusta, yhteisöllisyyttä ja osallisuutta tukemalla (Saari 2016,10). Yhteiskunnan jäsenten arkielämästä selviytyminen on merkityksellistä monella tavalla. Ilmiöt ovat kasvaneet mittoihin, joihin julkisen palvelutuotannon resurssit eivät riitä (Seppänen & Pessi 2011,167). Jo nyt on perhekuntia ja yksilöitä, jotka ovat ruoka-avustusten ja ns. leipäjonojen varassa. Samoin vapaaehtoisia tarvitaan asunnottomien parissa tehtävään, usein vertaisuuteenkin perustuvaan toimintaan. Hyvinvointiyhteiskunnan palveluiden rinnalla ketterät ja joustavat toimintamallit ovat välttämättömiä (Natunen 2018,15). Tämän opinnäytetyön kohderyhmänä ovat ikääntyneet, joiden toimintakyvyn ylläpitämiseen tarvitaan yhteisöllistä, ennaltaehkäisevää toimintaa ja matalan kynnyksen palveluita. Yhteiskunnan huoltosuhde on muutoksessa, lapsia syntyy vähemmän, ikääntyneiden määrä lisääntyy. (stm 2015,24.)

Lev Vygotskin kulttuurihistoriallisen tai sosiaalisen kehityksen teoriaa mukaillen yhteiskunnan kulttuuri ja perinteet ohjaavat yksilön tietoisuuden kehittymistä sosiaalisissa suhteissa. Yhteiskunnassa tapahtuvat kehitys ja muutos ohjaavat ihmisten ajattelua ja asennetta yhteisiin asioihin. (Tievie, 2004.) Kulttuurin muutos on tiedostettava, samoin kuin millaista ihmisten välistä keskinäistä vastuuta odotetaan, millaista solidaarisuutta yhteiskunnassa on ja kehen se kohdistuu (Juhila 2006, 113-114). Tämä on nähtävissä vapaaehtoistoimijoiden sitoutumisen,

motiivien ja tehtävään ryhtymisen kohdalla. Mitä vapaaehtoiset odottavat ja saavat toiminnasta, on suuremmassa roolissa kuin aiemmin. Toimintaan aktivoitumiseen saattaa vaikuttaa poliittisia ja globaaleja tai yksityiskohtaisia ja yksittäisiä ihmisiä puhuttavia teemoja kuten ilmastonmuutos. Vaikuttamisen mahdollisuus ohjaa ja motivoi toimintaan. (Laimio & Välimäki, 2011, 15-17.)

Vapaaehtoistoiminnan yhteiskunnallista merkitystä pohditaan usein resursoinnin ja taloudellisuuden näkökulmasta, ammattityötä täydentävänä ja asiakkaille elämänlaatua parantavana toimintana. Kansalaisfoorumin pääsihteeri Aaro Harju kysyi aiheellisesti vuonna 2004, riittääkö meillä yhdistyksiin ja järjestöihin tekijöitä vapaaehtoistoimintaan kymmenen vuoden päästä, vuonna 2014. Tämän päivän vapaaehtoistoiminnasta Harju toteaa, että ollaan tilanteessa, jossa kysyntä ja tarjonta eivät kohta, osittain johtamisen ja organisoinnin vaatiman panostuksen vuoksi (Harju 2018). Eettisestä näkökulmasta on aiheellista kysyä, mistä arvo maailmasta käsin ja millaisin odotuksin vapaaehtoistoimintaa arvioidaan (Neli-markka 2019).

Frank Martelan mukaan kollektiivinen arvopohja on muutoksessa. Nykyisellä tiedon hallinnan ja individualismin aikakaudella yhteinen arvopohja ei enää ole itsestäänselvyys. Arvoja, joita kulttuuri on perinteisesti muokannut ja jota ei kyseenalaistettu. Itsenäisyys, riippumattomuus ja yhteiskunnasta erkaantuminen voivat tuottaa epävarmuutta, turvattomuutta ja elämän mielekkyyden epäilemistä. (2020, 89-92.) Toisaalta Martela esittää kysymyksen, onko erilaisuus aina huono vaihtoehto. Yhteiskunnan muutos on tuonut uudenlaisia mahdollisuuksia ja uudenlaisia yhteisöjä, joihin aiemmin ei ole ollut mahdollisuutta osallistua tai edes tietoa niiden olemassaolosta. Uudenlaiset yhteydenpitoväylät voivat mahdollistaa osallisuuden tunteen, jos muutoin on estynyt (2020,102-103). Ei ole oikeaa ja väärää tapaa olla sosiaalinen.

2.4.2 Kansalaisyhteiskunta

Vapaaehtoistoimintaa ei voi käsitellä ilman yhteyttä kansalaisyhteiskuntaan ja kansalaisaktiivisuuteen. Aktiiviseen kansalaistoimintaan liittyy yhteisöllisyyttä ja yleishyödyllisyyttä, joka konkretisoituu esimerkiksi kyläyhdistyksessä

toimimiseen, talkoisiin ja vapaaehtoistoimintaan osallistumisessa (Soste 2020). Hyvinvointiyhteiskunnan kapasiteetti sosiaalisen pääoman ja kaikenkattavan hyvinvoinnin ylläpitämiseksi muuttuu, jonka vuoksi kansalaisaktiivisuuden ja sitä ylläpitävien järjestöjen merkitys kasvaa.

Järjestöt ja yhdistykset ovat yhteiskunnan ja vapaaehtoistoiminnan järjestäytymisen kannalta välttämättömiä, mutta ne ovat uuden tilanteen edessä, kun yhteiskunnassa vapaaehtoistoiminnan järjestäjät, tavat ja sisältö muuttuvat, mikä saattaa vaikuttaa ihmisten sitoutumiseen. (Harju 2010.) Maaltempako on aiheuttanut maaseutujen autioitumista, mikä vaikuttaa järjestöjen jäsenmääriin ja niissä toimiviin aktiiveihin. Maaseudulla naapuriapu on luonnollista. Kanssakäymistä on paljon ja on totuttu toimimaan yhdessä. Kaupungissa järjestöissä ja yhdistyksissä riittää toiminnasta kiinnostuneita jäseniä, mutta niihin liitytään eri perustein kuin ennen. Elämäntapaan, viihtymiseen, lyhytkestoisuuteen keskittyvässä yhteiskunnassa järjestöjen ja yhdistysten rooli toiminnan tarjoajana on uusien haasteiden edessä. (Harju 2010.)

Haasteena ovat julkisen toiminnan ja järjestöjen toimintakulttuurit, perinteet ja yhteisyyden tasapaino. Julkinen palvelutuotanto tarvitsee järjestöjen apua, mutta millaisilla rajapinnoilla ja toimenpiteillä yhteiset tavoitteet saavutetaan. On aiheellista kysyä myös, mihin järjestöihin kuuluvat jäsenet ovat valmiita, odotetaanko järjestöltä jäsenetujen valvontaa vai onko järjestö palveluntuottaja. Onko vapaaehtoisesti tuotetun toiminnan tarkoitus täydentää, vai olla osa ammatillista toimintaa, millainen rooli sillä halutaan olevan. (Soste, 2020.)

2.4.3 Työelämämuutosten vaikutus vapaaehtoistoimintaan

Vapaaehtoistoiminnassakin havaittu muutos elämäntilanne-elämästä ja nopea-tempoisuudesta näkyy yhteiskunnassa kaikkialla, myös työelämässä ja työn merkityksellisyyden muuttumisessa. Sosiaali- ja terveysministeriön mukaan (2015) keikka- ja muiden lyhytaikaisten työsuhteiden, verkostotyön ja verkostoitumisen määrä on lisääntynyt. Työskentely erilaisissa rajapinnoissa korostuu myös vapaaehtoistoiminnassa. Yhteiskunnassa on tehty digiloikka, jolle ei näy päätepistettä, eikä digitaalisten ja sähköisten palveluiden ja teknologian kehittymisen

vyöryä voi sivuuttaa. Kommunikointi ja yhteydenotot voidaan hoitaa osittain virtuaalisesti ja erilaista tekniikkaa käyttäen. Toimintoja siirretään sähköisille verkkoalustoille, jolloin ikääntyneen tulisi hallita ja kyetä käyttämään sujuvasti tietotekniikkaa. Toisaalta osallisuuden ja yhteiskuntaan kuulumisen kokemusta ei pystytä välittämään virtuaalisesti vielä tämän päivän ikääntyneiden keskuudessa, eikä kokonaan korvaamaan. Erilaisten tekniikoiden ja digilaitteiden käytön hallintaa edellytetään myös vapaaehtoistoimijoilta, joiden avusta ikääntyneet saattavat tulla riippuvaisiksi. (stm 2015, 8-24.)

Vakuutusyhtiö Ilmarisen johtava asiantuntija Tomi Hussi arvioi yhteiskunnan kehityksessä nopean tiedonvälityksen ja teknologian kehittymisen laajentavan toimintamahdollisuuksia ja helpottavan ajankäyttöön liittyvää pohdintaa. Henkilökohtaisen vuorovaikutuksen merkitystä ei kuitenkaan voi jättää huomiotta eikä sitä voi kokonaan digitalisoida. (Hussi 7.6. 2018.) Muutoin ollaan tilanteessa, että yksinäisyyskin on virtualisoitu. Tietoyhteiskunnan aikakaudella tietoa jaetaan enenevässä määrin internetin ja erityisesti sosiaalisen median välityksellä, joista ikääntyneet saattavat jäädä ulkopuolelle.

Suomalaisessa yhteiskunnassa on työtä perinteisesti arvostettu. Ihmiset kiinnittyvät yhteiskuntaan ja asemoituvat yhteiskunnassa työn kautta. Sitran työelämä-tutkimuksessa 2017 todetaan, että Suomessa tulisi miettiä uudelleen työmarkkina-asetelma ja luoda uusia toimintamalleja. Työpaikkojen ja työttömien määrän välinen suhde on epätasapainossa. (Sitra 2017.) Esko Kilven mukaan uusien toimintamallien luominen ei kuitenkaan riitä, tulevaisuuden työ tulisi ajatella kokonaan toisella tavalla, oppimisen ja yhteistoiminnan kautta (Kilpi 2016). Tiedon prosessoinnissa ihmisen älykkyys ei pärjää teknologialle. On kehitettävä uusia tehtäviä ja uusi asenne työelämään.

Työelämässä tuloksellisuutta ja tehokkuutta mitataan perinteisesti suoritteilla ja taloudellisella tuotolla. Viime vuosien aikana on huomiota kiinnitetty myös ns. pehmeämpiin arvoihin. Petri Rajaniemi toteaa, että olemme siirtymässä tietoyhteiskunnasta ihmistalouden aikakauteen, jossa inhimillisyyteen ja ihmisyyteen liittyvä empatia, myötätunto ja osaaminen tulevat korostumaan (Rajaniemi 2016). Frank Martelan ajatus on samansuuntainen; työelämässä menestyminen, motivoituminen ja siihen sitoutuminen edellyttää itselle tärkeiden ja merkityksellisten

arvojen toteuttamista vuorovaikutuksessa toisten kanssa (Martela 2020). Inhimillisyyttä korostaa myös futuristi Perttu Pölönen, jonka käsityksen mukaan teknologian esiinmarssi edellyttää myös inhimillisyyden kehittymistä (Pölönen 2019).

Vaikka taloustieteilijä Jeremy Rifkinin ennustus 1990-luvulla perinteisten ammattien ja työn loppumisesta oli aikaansa nähden radikaali, aihe on edelleen ajankohtainen (Laakso 2018, 72-76). Työelämän järjestäytymisessä on tapahtumassa iso muutos, mikä tuo mukanaan hallitsemattomuuden tunnetta ja jättää paljon epävarmuutta ja kysymyksiä. Miten valtasuhteiden muuttuminen ja yhteiskuntaan kiinnittyminen tapahtuvat tulevaisuudessa? Miten tulevaisuuden työn vaatimukset ja osaaminen vaikuttavat vapaaehtoistoiminnan ja ammatillisen työn rajapintaan? On inhimillistä kaivata elämään pysyvyyttä. Ymmärretäänkö yhteiskunnassa ja kulttuurissa tapahtuvat muutokset, tiedon hallinta ja omien valintojen seuraukset. Esko Kilven mukaan tarvitaan oppimisen ja merkitysten ymmärrystä (Kilpi 2016). Työelämän muutos luo myös painetta koulutukselle. Jos tulevaisuuden osaamisvaade on vuorovaikutuksessa, itseohjautuvuudessa, itsen johtamisessa ja ihmisten kohtaamisessa, on aiheellista kysyä mitä substanssiosaaminen sisältää.

1970-1980-luvuilla käytiin yhteiskunnallista keskustelua ihmiselle luonteenomaisesta toiminnallisuudesta. Lev Vygotskin ja A.N. Leontevin kehittämän Toiminnan teorian mukaan vuorovaikutus ympäristön ja toisten ihmisten kanssa luo pohjan ihmisen olemassaololle ja siihen vaikuttavat kulttuuriset ja sosiaaliset tekijät. Myöhemmässä tarkastelussa teoria on laajentunut, mutta sosiaalisen kanssakäymisen lähtökohta on säilynyt. Asiat koetaan merkitykselliseksi vuorovaikutuksessa toisten kanssa. (Mönkkönen 2005, 292-294.) Toiminnan teoriassa yksilön toiminnallisuus konkretisoituu vuorovaikutuksessa ja toiminnalla on aina sekä kohde että päämäärä (Marjamäki & Pekkola 2006). Teoriaa mukaillen toiminnan kohteena vapaaehtoistyössä voidaan pitää sekä yhteiskunnan että yksilön saamaa hyötyä ja etua, toiminnan toteutuessa vuorovaikutuksen kautta. Päämäärää ja motiivia määrittelee se, mitä vapaaehtoinen itse toiminnasta kokee hyötyvänsä, saavansa, miten omaksi asian kokee ja millaista tyydytystä toimija tehtävästä saa, toisaalta päämäärä voi olla myös se, että toinen ihminen saa tarvitsemansa avun. Vuorovaikutus on vapaaehtoistoiminnan ydintä. Toiminta perustuu

yhteyteen toisen ihmisen tai yhteisön kanssa, se on kommunikointia, sanatonta viestintää ja tunne, että kuuluu joukkoon.

Eriyisesti työelämää on tutkittu toiminnan teorian pohjalta Yrjö Engeströmin toimintajärjestelmän näkemyksessä vuonna 1987. Ajatusta ihmisen toiminnallisuudesta on täydennetty toimintaympäristöön liittyvillä tekijöillä. Engeströmin mukaan toiminnassa on läsnä toimijan, yhteisön ja toiminnan kohteen väliset suhteet. Tekijää ja toiminnan kohdetta yhdistävät välineet, toimintaan liittyvät säännöt ja työnjako liittävät yhteen yhteisön ja kohteen. Työympäristössä ratkaistava ongelma sanoitetaan konkreettiseksi, kehitetään uusi toimintamalli, joka arvioidaan. (Engeström 2015.)

2.4.4 Vapaaehtoisuus yksilön näkökulmasta

Lev Vygotskin sosiaalisen kehityksen teoriassa viitataan kulttuurin vaikutuksesta ihmisen ajattelun kehittymiseen. Kasvuympäristö ja kulttuuri vahvistavat yksilön kehittymistä vallitsevaan todellisuuteen, mutta kehittyessään ja oppimisen kautta yksilö muokkaa uutta todellisuutta (Berger & Luckman 1994, 29-44).

Yhteisöön kuulumisen tunne vaikuttaa merkittävästi elämänlaatuun. Ikääntyneen avun tarvitsijan kannalta olemassaolon mielekäs kokemus, sosiaalinen verkosto ja ympäristö ehkäisee toimintakyvyn heikkenemistä ja ennaltaehkäisee kognitiivisten kykyjen alentumista. Oman elämänsä mielekkyyteen ja merkityksellisyyteen vaikuttavat yhteys toisiin ihmisiin, itsensä toteuttamisen mahdollisuus ja hyväntekeminen, joihin vapaaehtoistoiminta vastaa erinomaisen hyvin. (Martela 2020, 130-135.) Helsingin Sanomien Tutkimuksen (2014) mukaan yli 75-vuotiailla yksinäisyys ja sen kokeminen on voimistunut ilman sosiaalista verkostoa (Kainulainen 2016, 116-121). Saman tutkimuksen mukaan yksinäisyys koskettaa miehiä raskaammin kuin naisia. THL:n teettämän Kansallisen terveys-, hyvinvointi- ja palvelututkimuksen vuosina 2017-2018 mukaan maakunnittain on eroja sekä aktiivisessa osallistumisessa että yksinäisyyden kokemuksessa yli 75-vuotiailla. Taulukossa 1 on esitetty Pirkanmaalaisten yli 75-vuotiaiden tilanne suhteessa koko maahan.

TAULUKKO 1. Pirkanmaalaisten ikääntyneiden kokema yksinäisyys

Yli 75-vuotiaat	Ihmissuhteisiinsa tyytyväiset %	Aktiivisesti osallistuneet %	Yksinäiseksi itsensä kokeneet %
Naiset			
• koko maa	82,6	27,0	10,0
• Pirkanmaa	87,0	27,9	9,7
Miehet		25,0	7,7
• koko maa	78,6	21,7	11,1
• Pirkanmaa	80,7		

lähde: THL: Finsote, Kansallinen terveys-, hyvinvointi- ja palvelututkimus 2017-2018

Maakuntakohtaisissa tuloksissa ei vaikuta olevan erityisen suurta vaihtelua. Pirkanmaalaisten miesten kokema yksinäisyys on muuta maata suurempi ja vastavasti osallistumisen kokemus vähäisempi. Naisilla näyttäisi tutkimuksen mukaan olevan Pirkanmaalla asiat hieman koko maata paremmin, lukuunottamatta yksinäisyyden kokemusta. Ihmissuhteisiinsa sekä miehet että naiset koko maassa, samoin kuin Pirkanmaalla, tuntuvat olevan kohtuullisen tyytyväisiä.

2.5 Suomalainen vapaaehtoistoiminta

Vapaaehtoistojen määrä on kasvanut, varsinkin nuorten keskuudessa. Vuonna 2015 suomalaisista toimi vapaaehtoistoinnassa 33%, kun vuonna 2018 vapaaehtoisia oli 42% väestöstä. Samalla toiminta on muuttunut lyhytkestoisemmaksi. Vuonna 2015 vapaaehtoistyötä tehtiin keskimäärin 18 h / kk, kun määrä vuonna 2018 oli keskimäärin 15 h/kk. Toiminnassa korotuvat keikkaluontoisuus ja Pop-up -toiminta. Eniten vapaaehtoistyötä tekevät nuoret ja naiset, sen sijaan ikäihmisten ja miesten määrä on vähentynyt. Edelleen kuitenkin pitkäkestoisista ja henkilökohtaisesti tapahtuvaa toimintaa on eniten, 42% kaikesta toiminnasta. (Stranius, 2018.)

Amerikkalaisen Robert D.Putnamin tutkimusten (2000) mukaan nuorten suhtautuminen vapaaehtoistoimintaan on löyhempää kuin vanhemmilla sukupolvilla. Marjovuon mukaan kyse voi olla vapaaehtoistoiminnan sisällön ja toimintamallien muutoksesta (2014, 22-23). Tätä näkemystä vahvistaa myös Harjun näkemys, jonka mukaan vapaaehtoistyön muutoksessa on kyse tavasta, jolla

vapaaehtoistoiminta toteutetaan, mutta myös tehtävistä, joihin lähdetään mukaan. (Harju 2010.)

Altruismin merkitys ja altruismi vapaaehtoistoiminnan motiivina on ollut usean tutkimuksen aiheena kahdesta vastakkaiseksi oletetusta näkökulmasta: autettavan avuntarpeesta ja toisaalta toimijan omista tarpeista lähtevästä toiminnasta. Kylätoimikunnissa ja urheiluseuroissa toimiminen, osallistuminen kampanjoihin ja tapahtumiin tai poliittisten puolueiden toimintaan kiinnostavat ihmisiä. Yhteisiin asioihin vaikuttaminen ja toiminnan tarve ohjaavat ihmisiä aktiivisuuteen yhteisössä (Natunen 2018,14).

2.6 Covid-19

Keväällä 2020 maailma heräsi Covid-19 aikakauteen, joka vaikutti voimakkaasti ja globaalisti kaikkien elämään. Kukaan ei osannut ennustaa miten viruksen kanssa tulisi elää. Samaan aikaan kun valmistauduttiin viruksen aikaansaamaan massasairastavuuteen, julkisia palveluita supistettiin, kun varauduttiin henkilökunnan riittävyyteen. Poikkeustilan ja tarvittujen rajoitustoimien vuoksi kanssakäyminen väheni, mikä käytännössä lopetti järjestäytyneen henkilökohtaisen ja ryhmämuotoisen vapaaehtoistoiminnan kokonaan tilanteessa, jossa varsinkin ikäihmiset olivat entistä enemmän ulkopuolisen avun tarpeessa. Osa kunnista organisoiti nopeasti ja joustavasti esimerkiksi kauppapalvelua ja soittoirinejä ikääntyneille, mutta yksinäisyyteen, ahdistukseen ja toimintakyvyn ylläpitämiseen tukea oli vähän tarjolla. Julkisten palveluiden mahdollisuudet tarpeisiin vastaamiseen realisoituivat riittämättömiksi tilanteessa, jossa resursseja ja voimavaroja oli priorisoitava. Apua tarvittiin yhteisöiltä, järjestöiltä, kolmannelta sektorilta ja vapaaehtoisilta. Poikkeustilanne paljasti kuitenkin, että yhteistyön kentällä ollaan tyydytty vaatimattomalle tasolle. Ilman läheisapua, oma-aloitteisia apuryhmiä ja naapuriapua olisi Koronan vaikutukset saattaneet ikääntyneille olla nykyistä vakavampia. (Soste, 2020.)

Keskustellessamme Koronan vaikutuksista vapaaehtoistoimintaan, kertoi eräs toiminnan järjestäjästä, että Korona-viruksen vaikutus oli arvaamaton. Vapaaehtoisuuden ydinajatus tuli kerralla konkreettisemmaksi, vapaaehtoisuudessa kaikki on vapaaehtoista. Organisaatioissa keksittiin uudenlaisia toimintatapoja

yhteydenpitoon mm. säännöllisin puheluin, mutta näytti siltä, että säännöllisesti ja aktiivisesti vapaaehtoistoiminnassa mukana olleiden henkilöiden rooli muuttui. Osa vapaaehtoisista tai heidän perheenjäsenistään kuuluivat riskiryhmiin, jolloin tapahtui etääntymistä, joillakin oma ikä saattoi vaikuttaa asiaan.

Mielenkiintoinen ilmiö, koska yleisesti näytti siltä, että varsinkin sosiaalisessa mediassa alkoi aalto, jossa ihmiset tarjosivat apua tarvitseville. MTV:n uutisten 14.3.2020 mukaan sosiaalisessa mediassa ilmoitettiin useastakin oma-apuryhmästä, joilla pyrittiin helpottamaan riskiryhmissä olevien selviytymistä mm. asiantuilla. Poikkeustilanne otettiin Suomessa vakavasti ja se sai ihmiset aktivoitumaan. Kaikkia koskettava kansallinen kriisi tai hätätila yhdisti joitakin ihmisiä toimimaan toisten hyväksi, toisille kriisi merkitsi tarvetta vetäytyä ja suojata itsensä. Tämänkaltaiseen, kaikkia yhdistävään -tässä tapauksessa kansalliseen kriisitilanteeseen viittasi myös Samuel Oliner 2012 kertoessaan juutalaisten yhteenkuuluvuuden tunteen vahvistumisesta keskitysleirillä.

Vapaaehtoisena aloittamiseen voi olla monia syitä, mutta poikkeusoloissa näyttää siltä, että kaikkien yhteinen kriisi koskettaa ihmisiä aiemmasta poikkeavalla tavalla. Vallitsevilla olosuhteilla, yhteiskunnan tilalla ja elinympäristöllä on vaikutusta vapaaehtoisuuden toteuttamiseen.

3 MOTIVAATIO VAPAAEHTOISTOIMINNASSA

3.1 Itsemääräämisteoria

Vuonna 2000 kehittivät amerikkalaiset psykologit Richard Ryan ja Edvard Deci itseohjautuvuusteorian, jossa on esitetty kaksi johtajatusta. 1) Ihminen on luonnostaan aktiivinen, mutta voi passivoitua ilman toiminnan mahdollisuutta. Aktiivisuuden tasoon vaikuttavat sisäinen ja ulkoinen motivaatio. 2) Ihmisellä on kolme psykologista perustarvetta, jotka ohjaavat sisäistä motivoitumista: vapaaehtoisuuteen (=autonomiaan), läheisyyteen ja kyvykkyyteen liittyvät perustarpeet. (Deci 2017.) Sisäisen motivaation ohjaamana ihminen kiinnostuu eri asioista. Ulkoisina motivaatiotekijöinä toiminnallisuuteen vaikuttavat taloudellinen menestyminen, selviytyminen ja sosiaalisesti hyväksytyksi tuleminen. Toimijaa ei tällöin motivoi tehtävä, vaan se, mitä siitä seuraa. Motivaation lähde on palkitseminen. (Deci 2017.)

Suomalainen filosofi Frank Martela on täydentänyt Ryanin ja Decin itsemääräämisteorian perustarpeisiin hyvän tekemisen (Martela 2018). Martelan näkemyksessä elämän merkityksellisyyden löytäminen vapauttaa ihmisen toteuttamaan itseään yksilöllisten ja tärkeiden arvojen pohjalta. Merkityksellisyyden ymmärtäminen tuottaa hyvinvointia, jonka vuoksi ihmiselle on luontaista tuottaa hyvinvoinnin kokemuksia toisillekin. (Martela 2020, 76-98.) Teon suuruudella ei ole merkitystä siitä saadun hyvän kokemuksen rinnalla. Amerikkalaiset tutkimukset ovat osoittaneet, että säännöllistä vapaaehtoistyötä tekevät elävät pitkään. Tehtävän raskaus ei näytä vaikuttavan tuloksia heikentävästi. Tämä on kulttuurista riippumaton, yleisesti ihmisluontoon kuuluva asia. Hyvän tekemiseen Martela katsoo kuuluvan vapaaehtoistoiminnan lisäksi erilaiset lahjoitukset, kansalaisaktivismi, poliittisen kampanjoinnin ja ylipäätään toisten auttamisen. (Martela 2020, 110-113.)

Martelan mukaan sisäiseen motivaatioon liittyvät perustarpeet voi jakaa itsensä toteuttamisen ja itsensä ylittämisen tarpeisiin. Itsensä toteuttamisen kautta ihminen toimii ja tekee tärkeisiin päämääriin johtavia asioita ja saa elämäänsä arvokkaita ja inhimilliseen kasvuun liittyviä asioita. Tähän päästäkseen ihmisellä tulee

olla mahdollisuus autonomiaan, omaan päätäntävaltaan, jolloin ihminen voi vapautuneesti toteuttaa ja ilmaista itseänsä. Kun kokee asian itselleen tärkeäksi ja omaksi, saa aikaan kiinnostavia ja hyviä asioita. Autonomian lisäksi itsensä toteuttamisen perustarpeeseen sisältyy usko omiin kykyihin, kokemus onnistumisesta ja kyvystä nauttia omista aikaansaannoksista. Vapautuneisuus ja rohkeus tuottaa itsevarmuutta ja itseluottamusta. (Martela 2018, 49-53.)

Kiinnostuksen kohde on yksilöllistä, jonka vuoksi itsemääräämisteoria ei selitä yksittäisten motivaatiotekijöiden osuutta motivaatioon, vaan motivaatio syntyy perustarpeiden täyttymisestä. Motivoitumiseen vaikuttaa, miten merkitykselliseksi ja mielenkiintoiseksi tehtävän kokee, miten paljon sillä on arvoa itselle. Palkitsevuus tulee tällöin itse tehtävästä eikä palkitsemisesta, jolloin sitoutuminen voi myös olla syvempää. (Martela 2018, 26-36.) Ihmistä ei voi pakottaa kiinnostumaan. Jos tehtävä osoittautuu liian säännöstellyksi, vaikeaksi tai toimintaympäristö on sosiaalisesti ahdistava, ei motivaatio ole pysyvää (Vaara 2014).

Itsensä ylittämisen tarpeisiin Martela lukee läheisyyden ja hyväntekemisen. Kun ihminen kokee tulevansa hyväksytyksi, huomatuksi ja rakastetuksi, hän välittää samaa ympäristöönsä. Hän tuottaa myönteisyyttä ja arvokkuutta, joka palautuu hyväntekemisellä hänen omaan elämäänsä, mikä vahvistaa kestäväää hyvinvointia. (Martela 2018, 53.) Vapaaehtoistyön näkökulmasta ihmisen pyrkimys tuottaa hyvinvointia, halua vastata toisten odotuksiin, noudattaa sosiaalista koodistoa, on looginen. Hylätyksi tuleminen ja yhteisön ulkopuolelle sulkeminen lamaannuttaa tyytyväisyyden tunnetta ja selviytymisen kannalta välttämätöntä toimintakykyä. Yhteisöön kuuluminen tuo turvallisuutta sekä autettavalle että auttajalle. (Martela 2018, 41-44.)

3.2 Funktionaalinen motivaatioteoria

E.Gil Claryn ja Mark Snyderin kehittämässä funktionaalisessa motivaatioteoriassa (1991) näkökulma motiiveihin liittyy ihmisen pyrkimyksiin täyttää henkilökohtaisia asenteista ja käsityksistä syntyneitä tarpeita ja tavoitteita. Funktionaalisen motivaatioteorian mukaan (Clary&Snyder, 1999) vapaaehtoistoiminnan

motiivit sisältyvät kuuteen, ihmisen toiminnallisuutta, persoonallisuutta ja sosiaalisuutta kuvaavaan tekijään:

Arvot; inhimillisyyden ja humanitaarisuuden toteuttaminen toista auttamalla

Ymmärtäminen; uusien elämäntaitojen oppiminen ja käytännössä toteuttaminen

Kehittyminen; halu kehittyä ja siten parantaa itsearvostusta

Ura; saada työkokemusta työllistymisen ja ammattitaidon parantamiseksi

Sosiaalisuus; ihmissuhteiden ylläpitäminen vuorovaikutuksessa samankaltaisesti ajattelevien ihmisten kanssa, yhteinen kiinnostuksen kohde yhteisön auttamisessa.

Suojelu; välttää omien negatiivisten tuntemusten ja ongelmien käsittelyä ja miettimistä

Vaikka ihmiset toimivat samalla tavalla, motiivi voi olla erilainen. Kyse voi myös olla joko yksittäisestä motivaatiotekijästä tai useampien tekijöiden summasta. Toimintaan vaikuttavat myös vuorovaikutus ja tilanne. Tutkimusten mukaan toiminnassa aloittamiseen vaikuttaa pitkälti se, tuntuuko tehtävä itselle sopivalta. Jatkamiseen kannustaa etu, josta koetaan olevan hyötyä. (Clary&Snyder 1991.) Vapaaehtoistutkimusten kohteena on laajasti ollut myös altruismin ja egoisimin välinen rajanveto ja keskustelu ovatko käsitteet toisiansa poissulkevia vai voiko ihmisellä olla sekä itseä hyödyttäviä että epäitsekkäästä auttamisenhalusta johtuvia motiiveja. (Clary & Snyder 1999.)

3.3 Vapaaehtoistoiminnan motivaatiotimantti

Suomalaisista tutkijoista Anne Birgitta Yeung on käyttänyt fenomenologista näkökulmaa tutkittuaan 2004 Suomen evankelisluterilaisen kirkon vapaaehtoistojen motivaatioita. Tutkimuksen tuloksena kehittyi vapaaehtoistoiminnan motivaatiotimantti. Timantissa on neljä eri ulottuvuutta, sen sakarat kuvaavat motivaation ulottuvuuksia käsiteparein saaminen–antaminen, jatkuvuus–uuden etsiminen, läheisyys–etäisyys ja toiminta–pohdinta. Jokainen käsitepari sisältää joukon pienempiä osa-alueita. (Yeung 2005,105-108.)

Ulottuvuus saaminen–antaminen sisältää ajatuksen, että vapaaehtoisena toimiessaan ihminen ei ole vain antajan roolissa, vaan hyötyy tai saa myös itselleen

uusien mahdollisuuksien löytäminen tehtävänsä kautta. Tämä ilmenee mm. henkilökohtaisen hyvinvoinnin parantumisena, itsensä toteuttamisen mahdollisuutena, uusien kokemusten saamisena. (Yeung 2005, 109-111.)

Jatkuvuus–uuden etsintä -ulottuvuudessa kuvataan toiminnasta saatuja kokemuksia, tuttuja elementtejä omasta elämänsästä, mutta toisaalta myös yllätyksiä tai odottamattomia asioita, joita tehtävässä on tullut eteen. Näiden tekijöiden kautta aktiivisuus elämässä säilyy, tehtävä pysyy kiinnostavana ja saa mahdollisuutta uuden oppimiseen ja oman elämänpiirin kasvua. (Yeung 2005, 112-113.)

Etäisyys–läheisyys -motivaatiotekijät merkitsevät sosiaalisia kontakteja. Vuorovaikutus, ryhmään kuuluminen ja osallisuus parantavat hyväksymisen tunnetta ja inhimillisyyttä, kokemusten jakamista. Etäisyys motivaationa oli tutkijan mukaan odottamaton, mutta järkeenkäypä. Etäisyys merkitsee omien rajojen asettamista, normeista vapaata toimintaa. (Yeung 2005, 113-115.)

Pohdinta–toiminta ulottuvuus on henkilökohtaisten arvojen ja sisäisen asenne- ja ajatusmaailman motiivi, joka auttaa toimijaa toteuttamaan omia arvojaan ja antaa mahdollisuuden omien henkilökohtaisten asioiden käsittelyyn. Joillekin toiminta ja toiminnallisuus on motivoiva tekijä, jolloin tekijälle on tärkeää mm. se miten toiminta on organisoitu. (Yeung 2005, 116-117.)

3.4 Altruismi

Altruismia on tutkimuksissa käsitelty monesta eri näkökulmasta. Usein siihen liittyy inhimillisyyttä, hyvää tahtoa ja pyyteettömyyttä (Pessi & Oravasaari 2011, 71-87). Tutkijoilla on omasta teoreettisesta lähtökohdastaan erilaisia näkökulmia ihmisen toiminnasta, joka voi olla eri tilanteissa erilaista ja johon voi vaikuttaa se, miten läheinen apua tarvitseva henkilö on ja miten ylipäätään valikoituu se, ketä autetaan, onko käytös rationaalinen vai tiedostamaton valinta. C. Daniel Batsonin mukaan altruismia määriteltäessä tulee huomioida empaattisuuden ja omien tunteiden ero ja toisaalta mitkä piirteet ovat ihmisyyteen kuuluvia ominaisuuksia tai ympäristön tunnetilaan tai energiaan sopeutumista (Batson 2011, 11-20). Pessin ja Oravasaaren mukaan suomalaiseen altruismiin sisältyy kolme pääluokkaa:

Palkitsevuus; auttamisesta saa iloa ja se tekee auttajan onnelliseksi tai se on luonteenomaista. Periaatteellista auttamista kuvaa velvollisuus, oikeudenmukaisuus ja myötätunto. Auttaminen voi myös lähteä oman edun tavoittelusta tai etujen valvonnasta. Halutaan arvostusta ja auttaminen nähdään vastavuoroisena. (Pessi&Oravasaari 2011, 76-77.)

Altruismin ja toisen ääripään egoismin rajaa voi olla vaikea erottaa. Voidaan myös kysyä onko se tarpeellista. Samuel Olinerin mukaan auttamisessa on kyse laajoista ja asenteisiin vaikuttavista taustatekijöistä kuten sitoutuneisuudesta, empatiasta ja velvollisuudesta, kulttuurista ja ympäristöstä johon kasvetaan, yhteisöllisyydestä ja muiden tekojen vaikutuksesta sekä yleisestä oikeudenmukaisuudesta ja hengellisyyden vaikutuksesta. Enemmästä kuin yksilön oman edun tavoittelusta. (Oliner 2012.) Olinerin oma kokemus keskitysleiristä on vakuuttava näyttö hänen esiin nostamistaan auttamisen lähtökohdista. Äärimmäisissä olosuhteissa yhteisöllisyys voi korostua, kun tavoite on kaikilla sama, mutta se voi myös heikentyä, kun pitää punnita minkä hinnan toisen auttamisesta joutuu maksamaan. Äärimmäisessäkin olosuhteissa ihminen voi silti tehdä valintoja miten tilanteeseen suhtautuu (Martela 2020, 121). Kulttuurin ja aikakauden sekä yhteiskunnan arvot ovat nähtävissä myös vapaaehtoistyön kehityksessä. Tutkimus suomalaisten vapaaehtoistoiminnasta vuonna 2018 kertoo, että edelleen perinteistä pitkäkestoista auttamista tehdään eniten (Stranius,2019). Anne Birgitta Yeungin tutkimus vapaaehtoisten motiiveista ja auttamisesta 2002 osoitti, että 41% suomalaisista koki auttamisen halun tärkeimmäksi vapaaehtoistoiminnan motiiviksi (Yeung, 2004). Vapaaehtoistyöhön sisältyy tavalla tai toisella joko itsensä, toisen ihmisen tai yhteisön auttaminen. Yeungin mukaan auttamisenhalu tai-tarve voi silti olla toimijalle itselleenkin tunnistamatonta. Auttaminen motiivina voi myös muuttua muotoaan ja sen merkitys toimijalle vaihtua elämänhistorian jakokokemuksen karttuessa. (Yeung 2005, 97-98.)

3.5 Motivaatioteorioiden Kritiikki

Vaikka funktionaalista motivaatioteoriaa on käytetty laajasti vapaaehtoistoiminnan motivaatiotutkimuksissa, on motivaatioteorioista esitetty myös kritiikkiä, erityisesti tutkimusmenetelmien osalta. Tutkija Samuel Shye kritisoi vapaaehtoisille

suunnattujen kyselyiden ja kysymysten olleen osittain puutteellisia. Shyen mukaan tärkeitä tutkimuksen kannalta on myös tieto, mikä ei motivoi, sen sijaan, että kysymyksissä on yhdistelty tutkijoiden määrittelemiä luokkia, jotka sisältävät ennalta tunnettuja motivoivia tekijöitä. (Shye 2009.)

Shye esittää, että tutkimukseen tulisi liittää kysymyksiä mihin pystyy, mihin on tahtoa ja halua sekä elämäntilanteen puitteissa mahdollisuuksia osallistua (2009, 4-5). Rekrytointiin vaikuttavana asiana Shye nostaa esiin vapaaehtoisten motivaation. Hänen mukaansa rekrytoinnissa kannattaa huomio kiinnittää siihen tekijään, jonka kautta ihminen voi vapaaehtoistoiminnassa kehittyä häntä kiinnostavassa asiassa. Tieto myös siitä, mikä muu asia henkilöä kiinnostaa vapaaehtoistoiminnan lisäksi, auttaa kohdistamaan rekrytointia oleellisiin asioihin. (Shye 2009, 13-17.)

4 TUTKIMUKSEN TARKOITUS JA TUTKIMUSKYSYMYKSET

4.1 Opinnäytetyön konteksti

Opinnäytetyöni täydentää Nokian kaupungin ikäihmisten vapaaehtoistyön suunnitelmaa. Tietoa suunnitelmaan kerätään vapaaehtoisille suunnatuilla kyselyllä, josta on tarkoitus saada tietoa erityisesti vapaaehtoisten rekrytointiin vaikuttavista ja sitä tehostavista tekijöistä.

Suunnitelmaa työstetään yhteistyössä kaupungin palveluista ikäihmisten palveluiden, fysioterapian ja liikuntatoimen, Pirkanmaan muistiyhdistyksen, SPR:n Nokian osaston ja Nokian ev.lut. seurakunnan vapaaehtoisuusasioita hoitavien henkilöiden kanssa. Suunnitelmassa on tarkoitus sopia mahdollisista yhteisistä toimintamalleista ja sen tavoite on vapaaehtoisten määrän lisääminen ja saada sitä kautta palveluihin selkeyttä ja monipuolisuutta. Ikäänntyneiden määrä ja väestörakenteen muutos tuo tullessaan tarpeen yhteistyöhön ja tehtävien jakamiseen. Jotta vapaaehtoistyön tekijöitä saadaan yhteistyöhön, on rekrytointi oltava organisoitua ja tieto kaikkien saatavilla.

Vapaaehtoistyötä on joitakin vuosia sitten pyritty kehittämään Nokian kaupungin ikäihmisten palveluiden, seurakunnan ja SPR:n Nokian osaston yhteistyönä mm. yhteisiä tapaamisia järjestämällä. Viime vuosina tapaamisia ei ole ollut henkilöstövaihdosten ja toisaalta tehtävämuutosten vuoksi. Hankaluutena on koettu yhteisen ajan puute, erilaiset toimintatavat ja mahdollisuudet toiminnan järjestämiseen ja se, ettei yhteisen tekemisen koordinointi ole ollut kenenkään vastuutehtävä. Aikaisempien toimijoiden mukaan, erityisesti julkisten palvelujen osalta, vapaaehtoisia on ollut vaikea saada mukaan, jolloin toiminnan aktiivinen kehittäminen on jäänyt.

Vapaaehtoistoiminta nousi Nokialla uudelleen keskusteluun maakuntavalmistelun yhteydessä vuosina 2017–2018. Julkisen palvelurakenteen muuttuessa ja taloudellisten tosiasioiden edessä uudenlaisten ja monipuolisten toimintatapojen kehittäminen on tullut välttämättömäksi ja vapaaehtoistyön merkitys kasvanut. Resurssoinnin ja toisaalta vahvan paikallisuuden näkökulmasta yhteistyö eri

toimijoiden kesken on koettu tärkeäksi ja järkeväksi. Edelleen puuttuu kuitenkin organisoitu yhtenäinen toiminta eikä tietoa toisten toiminnasta ja mahdollisuuksista aina ole, mikä tulee ilmi työntekijöitä haastatteleamalla. Tiedonpuutetta on myös vapaaehtoistoimijoilla, jotka keskusteluissa ovat tuoneet esille, etteivät tiedä mihin pitäisi missäkin tilanteessa ottaa yhteyttä. Tarve organisoidulle ja suunnitellulle toiminnalle on olemassa ja kasvanut muutosten edetessä. Samalla on myös tiedostettu tarve saada lisää vapaaehtoisia toiminnan piiriin, ammattilaisten määrän ollessa riittämätön avun tarpeeseen nähden, ja toisaalta, uudenlaisten monipuolisten palvelujen järjestämiseksi. Vanhusten määrän lisääntyminen haastaa nykyistä palvelujärjestelmää huolenpidon tehtävien toteuttamisesta tulevaisuudessa. Nokiassa yli 75-vuotiaiden määrän on ennustettu kasvavan 46%:lla vuosina 2020-2030 (Nokian kaupunki, 2015).

Aikaisemmat kokemukset yhteistyön hiipumisesta luovat tarvetta uudelle ajattelulle ja se on todistanut, että pelkästään ammattilaisten arvio toiminnan kehittämiseksi ei ole riittävä. Tarvitaan ns. kentän ääntä ja muutosta yhteistyöhön. Vapaaehtoisten mukaan ottaminen tulevaisuuden toiminnan kehittämiseen on perusteltua. Vapaaehtoisia tarvitaan myös jalkauttamaan tietoa.

4.2 Opinnäytetyön kontekstiin liittyvää sanastoa

Ikääntynyt, ikäihminen, vanhus. Tutkimuksen kontekstiin liittyvässä raportoinnissa käytän näitä määritelmiä yli 65-vuotiaista henkilöistä. Joissakin yhteyksissä käytän myös käsitettä **asiakas**, jolla viitataan nokialaisiin kotihoidon asiakkaisiin tai niihin ikäihmisiin, jotka valikoituvat vapaaehtoistyön asiakkaiksi.

Tutkimuksessa käsitellään myös termiä **ammattilainen**, joka tarkoittaa tässä yhteydessä minkä tahansa sosiaali- ja / tai terveydenhuoltoalan ammatillisen koulutuksen saanutta ja työkseen vanhusten palveluissa toimivaa henkilöä. Pääsääntöisesti he ovat sosiaali- ja terveysalan perustutkinnon suorittaneita lähihoitajia, jotka toimivat hoiva- ja huolenpitotehtävissä ikäihmisten arjessa. Vaativampaa sairaan- tai terveydenhoitoa suorittavat sairaanhoitajat. Palveluihin osallistuu myös joukko muita ammatillisen koulutuksen saaneita henkilöitä. Tässä yhteydessä ammattilainen ei ole seurakunnan tai järjestön palkattu työntekijä.

Lähitorilla tarkoitetaan julkisin varoin järjestettyä tai organisoitua palvelua. Lähitorin asiakkaana voi olla kuka tahansa ikäihminen, muuta palveluntarvetta ei tarvitse olla, ns. matalan kynnyksen palvelu. Lähitorilla saattaa toimia vapaaehtoisia tai lähitorin päivittäinen toiminta saattaa kokonaisuudessaan olla vapaaehtoisen varassa.

Tutkimuskysymykset

- Millaiset tekijät vaikuttavat ihmisen päätökseen lähteä mukaan vapaaehtois-toimintaan?
- Mitä tekijöitä rekrytoinnissa tulisi korostaa, että se olisi tuloksellista?

5 TUTKIMUKSEN TOTEUTUS JA TUTKIMUSMENETELMÄT

Kyseessä on kvantitatiivinen, eli määrällinen tutkimus, jossa ilmiötä selitetään numeerisesti ja siihen sisältyy erilaisia luokitteluja ja siihen liittyy erilaisten asioiden välisen yhteyden löytäminen. Määrällisessä tutkimuksessa etsitään vastauksia kysymyksiin kuinka paljon, kuinka usein tai kuinka moni. Tavoitteena on yleisten lainalaisuuksien löytäminen. Tutkimukseen liittyvä aineisto luokitellaan numeeriseen muotoon, josta tutkija tulkitsee lukujen valossa miten eri asiat liittyvät toisiinsa tai eroavat toisistansa. (Vilka 2007.)

Määrällisen tutkimuksen aineisto kerätään usein kyselyin, haastatteluin tai havainnointilomakkeen avulla. Jotta tutkimukseen osallistuvat henkilöt ymmärtävät tutkittavan ilmiön, muutetaan teorian tieto ja ilmiöön liittyvät käsitteet arkikiedoksi (operationalisointi). Asiaan liittyvät kysymykset ja vastausvaihtoehdot vakioidaan mahdollisimman yksiselitteisesti siten, että vastaajat ymmärtävät kysymykset samalla tavalla (strukturointi). Tulokset esitetään usein jakaumina, keskiarvoina, kappaleina tai euroina. (Vilka 2007.)

5.1 Sähköinen kysely

Opinnäytetyöhön liittyvä tutkimusaineisto kerättiin laatimalla sähköinen kysely vapaaehtoisille, jotka tällä hetkellä toimivat aktiivisesti Nokian kaupungin, Suomen Punaisen Ristin Nokian osaston (SPR), Nokian ev.lut. seurakunnan ja Pirkanmaan Nokialla toimivan muistiyhdistyksen järjestämässä toiminnassa. Kyselyn avulla haluttiin selvittää miten erilaiset motivaatiotekijät vaikuttavat vapaaehtoiseksi ryhtymiseen ja toisaalta millaisia tekijöitä vapaaehtoiset nostavat esiin vapaaehtoisuudesta ja siihen ryhtymisestä. Rekrytoinnin onnistumiseksi ja vapaaehtoisten määrän lisäämiseksi toiminnan järjestäjien on tärkeää tietää, millaisia asioita rekrytoinnissa tulee ottaa huomioon tai korostaa.

Kysely laadittiin Webropol -ohjelmalla, tarvittaessa vastaajille varattiin mahdollisuus myös paperisen kyselylomakkeen käyttämiseen. Kyselylomakkeessa oli 31 kysymystä. Kysymykset olivat pääosin puolistrukturoituja, vaihtoehtoihin

perustuvia kysymyksiä, joita täydensivät avoimet kysymykset perustuen vastaajien omiin kokemuksiin ja havainnoiteihin. Kyselystä saatu aineisto käsiteltiin SPSS-tilastointiohjelmalla sekä joidenkin kysymysten kohdalla Webropol -ohjelmaa hyväksikäyttäen. Tämän jälkeen aineisto analysoitiin keskiarvoja ja muuttujia arvioimalla. Kyseessä on kartoittava tutkimus.

5.2 Tutkimuksen kulku

Tutkimusluvat on laitettu vireille 19.5.2020 Nokian ev.lut. seurakuntaan, SPR:n Nokian osastolle ja Pirkanmaan muistiyhdistykseen, 18.5.2020 kaupungin perusturvapalveluihin ja kaupungin liikuntatoimeen 29.5.2020. Lupien tultua tapasin yhteistyökumppaneiden yhteyshenkilöitä siten, että muistiyhdistyksen vapaaehtoistyönkoordinaattorin 9.6. Hän lähetti tämän jälkeen linkin kyselyyn omille vapaaehtoisilleen. SPR:n toiminnanjohtajan tapasin 16.6. SPR:n käytännön mukaisesti kyselylinkin lähettämiseen kysyttiin ensin henkilökohtainen lupa. Luvan antaneille toiminnanjohtaja lähetti linkin kyselyyn. Seurakunnassa käytännön vapaaehtoistoiminnasta ja yhteydenpidosta vapaaehtoisiiin vastaa kaksi henkilöä, joista toinen Kulmakivi-nimisen kahvila- ja kerhotilan sekä lähetystyön vapaaehtoisista ja toinen ystävätoiminnan vapaaehtoisista. Heidän kanssaan keskustelu käytiin sähköpostitse ja he lähettivät kyselyn eteenpäin omille vapaaehtoisilleen. Kaupungin ulkoiluystävälle kyselyn välitti terveyslääkintäkoordinaattori, joka organisoii liikuntapalveluiden puitteissa vapaaehtoisia ulkoiluystäviä ja ikäihmisten lähitoritoiminnassa oleville lähetettiin kyselykaavakkeet viikolla 24.

Kyselyjä lähetettiin ikäihmisten parissa toimiville vapaaehtoisille. Seurakunnassa kyselyt lähetettiin yhteensä 61 henkilölle, kaupungin liikuntatoimessa 14 henkilölle, kaupungin ikäihmisten palveluissa 3 henkilölle ja Pirkanmaan Muistiyhdistyksessä 13 henkilölle, SPR sai 5 vapaaehtoiselta luvan lähettää kyselyn. Kyseessä oli osittaisotanta, koska osalla toimintaa järjestävistä vapaaehtoistojoiden kokonaismäärä oli laajempi, mitä tässä tutkimuksessa oli tarkoitus selvittää. Vastausmahdollisuus tarjottiin kaikille ikäihmisten parissa toimiville vapaaehtoisille.

Kyselyn vastaukset pyydettiin alun perin 23.6.2020 mennessä, mutta koska joidenkin yhteyshenkilöiden tapaamiset venyivät lomien ja muiden aikataulujen vuoksi aiottua pidemmälle, jatkettiin vastausaikaa 6.9.2020 saakka. Muistutusviestit kyselystä lähetettiin yhteistyökumppaneille elokuun puolessa välissä.

5.3 Kyselyssä käytetyt mittarit

Määrällisessä tutkimuksessa tulokset esitetään numeraalisesti. Tulosten raportointiin käytetään erilaisia mittareita tarkoituksenmukaisesti. Kun halutaan tietää henkilön omia kokemuksia tai mielipiteitä tutkittavasta ilmiöstä, käytetään asenneasteikkoa, joita ovat Likertin ja Osgoodin asteikot. Mittaustuloksia haluttaessa käytetään laatuero-, järjestys-, välimatka- ja suhdelukuasteikkoja. (Vilkkä 2014, 45.)

Tässä opinnäytetyössä oli tarkoitus selvittää vapaaehtoistoimijoiden kokemuksia ja näkemyksiä tehtävästä. Mittareiksi on valittu Osgoodin ja Likertin asteikkoja sekä järjestysasteikkoa täydennettynä valinta- ja monivalintakysymyksiin sekä avoimilla kysymyksillä.

Osgoodin asteikolla mitataan tutkittavan asian ääripäitä, joita kuvataan vastakkaisin adjektiivein; helppoa-vaikeaa, tärkeä–ei tärkeä. Asteikossa on usein 5- tai 7- porrasta. Likertin asteikkoa käytetään, kun selvitetään vastaajien mielipiteitä. Asteikko voi olla moniportainen, ääripäät kuvaavat vastaajan mielipidettä täysin samaa mieltä–täysin eri mieltä. Järjestysasteikon avulla voidaan selvittää vastaajan kokemuksia ja mielipiteitä, kun halutaan tietoa asteikolla samanlainen–erilainen. Asteikkoa voidaan käyttää myös erilaisten luokitusten järjestykseen. (Vilkkä 2007,45-50.) Avoimia kysymyksiä tässä opinnäytetyössä on käytetty täydentämään puolistrukturoituja kysymyksiä, jolloin vastaajat voivat tarkentaa vastauksiinsa tai vastata lomakkeesta puuttuvaan ja tärkeäksi koettuun tietoon.

6 TUTKIMUKSEN TULOKSET

Kysely koostui taustatietojen lisäksi kolmesta rekrytoinnin onnistumiseen liittyvästä näkökulmasta: Vapaaehtoistoiminnan yhteiskunnallinen merkitys, vapaaehtoistoimijan motiivit ja itse rekrytointitapahtuma.

6.1 Taustatiedot

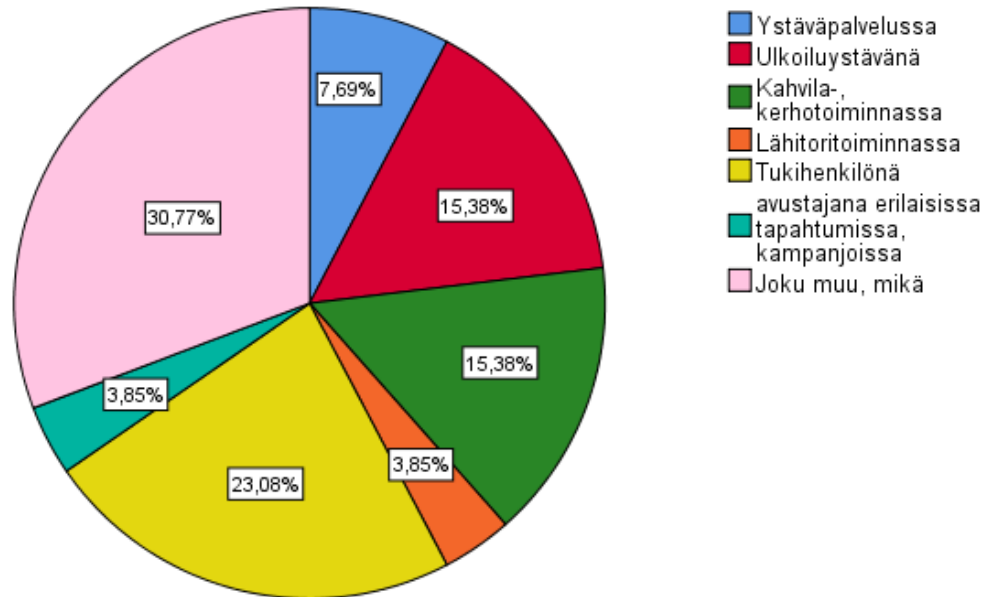
Taustietoina vastaajilta kysyttiin sukupuolen, iän ja kokemuksen lisäksi millaisessa toiminnassa on ollut mukana, miten säännöllisesti ja kuinka kauan kerrallaan osallistuu. Kysymyksillä haluttiin selvittää minkä ikäisiä vapaaehtoistoiminta on kiinnostanut ja miten aktiivisesti toimintaan osallistutaan.

Kyselyyn vastanneista 26 oli yli 60-vuotiaita. Tutkimusten mukaan Suomessa naiset olivat osallistuneet miehiä enemmän vapaaehtoistoimintaan ja nuorten vapaaehtoistoiminta on lisääntynyt, mutta muuttunut lyhytkestoisemmaksi vuosina 2015– 2018 (Stranius 2018). Nokialla kyselyyn vastasi 28 naista ja 1 mies. Tuloksesta ei voida päätellä varmaa tietoa nokialaisten vapaaehtoistyöntekijöiden sukupuolijakaumasta, mutta näyttää siltä, että myös Nokialla naisia toimii vapaaehtoisena enemmän kuin miehiä. Sen sijaan nuorten määrän lisääntyminen ei tässä kyselyssä tullut esiin. Kokemusta vapaaehtoistoiminnasta vastaajilla oli useita vuosia (Taulukko 2). Sitoutuminen vapaaehtoistoimintaan on ollut vahvaa.

TAULUKKO 2. Vastaajien ikä ja kokemus vertailu

Minkä ikäinen olet? * Miten kauan olet ollut mukana vapaaehtoistoiminnassa?						
		Miten kauan olet ollut mukana vapaaehtoistoiminnassa?				Total
		alle 1v	1-5 v	6-10 v	yli 10 v	
Minkä ikäinen olet?	41-60v	2	0	1	0	3
	Yli 60v	1	11	5	9	26
Total n= 29		3	11	6	9	29

Vapaaehtoisia oli osallistunut kaikkiin mahdollisiin toimintamuotoihin. 12 vastaajaa (41%) oli toiminut henkilökohtaisena tukihenkilönä, ulkoiluystävänä tai muuten ystäväpalvelussa, 8 vastaajaa (28%) lähitori- tai kahvila- ja kerhotoiminnassa. 8 vastaajaa (28%) oli päätenyt vaihtoehtoon joku muu. Seliteosassa oli mainittu mm. monikulttuurisuustyö ja nälkäpäiväkeräys. Tämän vaihtoehdon valitsi myös osa niistä vastaajista, jotka osallistuvat useaan eri toimintaan (kuvio 1).

KUVIO 1. Millaisessa vapaaehtoistoiminnassa olet ollut mukana

Eniten yksittäisiä vastauksia (43%) tuli seurakunnan vapaaehtoisilta. Koska joissakin yksiköissä vastaajia on ollut vähän, ei mahdollisen tunnistuksen vuoksi tarkempaa jakoa raportoida. Vastaustuloksiin vaikutti myös se, että vastaaja saattoi olla mukana useamman eri järjestäjän toiminnassa.

Vuoden 2018 tutkimuksessa, suomalaiset ilmoittivat osallistuneensa n.15h kuukaudessa vapaaehtoistoimintaan (Stranius 2018). Nokiolla toimintaan osallistutaan säännöllisesti, mutta aikaa käytetään säästeliäästi kerrallaan, kansallista keskiarvoa vähemmän kuukaudessa. Suurin osa vastaajista osallistui toimintaan joko kerran viikossa tai joitakin kertoja kuukaudessa. Kolme vastaajaa ilmoitti osallistuvansa toimintaan useammin kuin kerran viikossa. Kerran viikossa toimintaan osallistuvista suurin osa käytti aikaa 1-2 tuntia kerrallaan, samoin kerran kuukaudessa osallistuvat. Joitakin kertoja kuukaudessa toiminnassa mukana olevat käyttivät aikaa vaihtelevasti, enimmäkseen 2-3 h / kerta (taulukko 3).

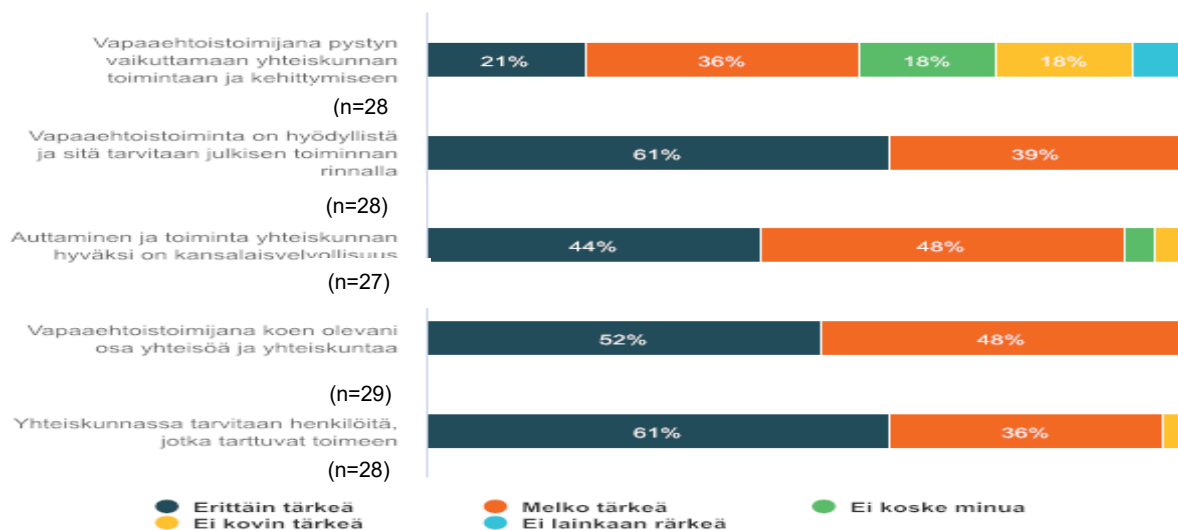
TAULUKKO 3. Vastaajien ajankäyttö vapaaehtoistoiminnassa

Miten säännöllisesti osallistut vapaaehtoistoimintaan? * Kuinka monta tuntia tapaamiseen kuulu keskimäärin kerrallaan?						
		Kuinka monta tuntia tapaamiseen kuulu keskimäärin kerrallaan?				Total
		1-2 tuntia	2-3 tuntia	3-4 tuntia	vaihtelevasti	
Miten säännöllisesti osallistut vapaaehtoistoimintaan?	Kerran viikossa	7	1	3	0	11
	Joitakin kertoja viikossa	1	1	0	1	3
	Kerran kuukaudessa	3	0	0	0	3
	Joitakin kertoja kuukaudessa	2	4	3	2	11
Total n= 28		13	6	6	3	28

6.2 Vapaaehtoistoiminnan yhteiskunnallinen merkitys

Ensimmäinen näkökulma kyselyssä käsitteli vapaaehtoistoiminnan roolia yhteiskunnassa. Erilaisiin projekteihin ja tapahtumiin, yhteisön ja yhteiskunnan hyväksi tehtävään toimintaan osallistuminen ja kehittämiseen vaikuttaminen on aktiivisen kansalaisuuden ulottuvuus, jota ohjaa henkilökohtaista kanssakäymistä ja individualistisia motiiveja laajempi, yhteisen hyvän näkökulma (Laimio&Välimäki 2011). Kyselyssä lähestyttiin yhteiskunnalliseen toimintaan liittyviä aiheita arvostuksen ja asenteen, vapaaehtoistoiminnan järjestämisvastuun, osallistumisen ja vaikuttamisen, arvojen ja eettisyyden kautta.

Yhteiskuntaan kuulumisen ja sen toimintaan ja kehittämiseen vaikuttaminen on osa vapaaehtoistoiminnan olemusta (Laimio&Välimäki 2011). Vastaajista 57% piti mahdollisuutta vaikuttaa yhteiskunnan toimintaan ja kehittämiseen joko tärkeänä tai melko tärkeänä. Kuuluminen yhteisöön ja yhteiskuntaan oli kaikkien vastaajien mielestä tärkeää tai melko tärkeää, 92% vastaajista. Myös auttamista ja toimintaa yhteiskunnan hyväksi arvostettiin. Kaikki vastaajat kokivat tehtävänsä olevan hyödyllistä ja tarpeellista (kuvio 2).

KUVIO 2. Arviointi vapaaehtoisuuden yhteiskunnallisesta merkityksestä.

Yhteiskunnassa vallitsevalla arvoilmapiiirillä on merkitystä erilaisten ilmiöiden arvostukseen. On oletettavaa, että esimerkiksi saattohoitopotilasta hoitavan tai hänen luonaan käyvän vapaaehtoisen arvostus on suurempi, kuin jonkun vähemmän lopullisuutta tai vakavuutta edustavan asian hoito. Arvostukseen saattaa vaikuttaa myös se, mitä vapaaehtoisuudella tavoitellaan: hankalammin mitattavissa olevaa elämänlaatua vai selkeämmin osoitettavaa säästötoimenpidettä. Nokialaiset vapaaehtoiset olivat kokeneet arvostuksen tehtävänsä kohtaan joko hyväksi tai melko hyväksi.

Kyselyyn vastanneiden näkemys siitä, miten he itse pystyvät vaikuttamaan arvoihin yhteiskunnassa jakoi mielipiteitä. Ihmisarvon kunnioittamiseen ja huomioiksi tulemiseen vapaaehtoiset kokivat pystyvänsä vaikuttamaan paljon, samoin yhteiskuntaan kuulumiseen. Jonkin verran vaikuttamisen mahdollisuutta koettiin kansalaisten yhdenvertaisuuteen, itsemääräämisoikeuteen ja oikeudenmukaisuuteen (taulukko 4). Kukaan vastaajista ei ollut kokenut, ettei kyseisiin arvoihin voisi vaikuttaa lainkaan, mistä on pääteltävissä, että vapaaehtoiset kokevat toiminnalla olevan yhteiskunnallista merkitystä.

TAULUKKO 4. Vapaaehtoisten arvio vaikutusmahdollisuuksistaan arvoihin

ARVOT	Paljon	Jonkin verran	Ei paljon eikä vähän	Ei juurikaan	Ei lainkaan
Kansalaisten yhdenvertaisuuteen n=28	18%	64%	7%	7%	0%
Ihmisarvon kunnioittamiseen n=29	58%	34%	8%	0%	0%
Itsemääräämisoikeuteen n=28	28%	57%	7%	7%	0%
Yhteiskuntaan kuulumiseen n=29	48%	34%	14%	4%	0%
Huomioiduksi tulemiseen n=28	57%	32%	7%	4%	0%
Oikeudenmukaisuuteen n=28	25%	57%	11%	7%	0%

Vastaajien kertomia esimerkkejä arvoista.

Jokainen ihminen on arvokas, autettavan mukaan edetään.

Omalla käyttäytymisellä pystyy vaikuttamaan.

Omalla asenteella ja kohtaamisella voin kunnioittaa kaikkia ihmisiä, mutta oikeudenmukaisuuden toteutumiseen kaikkien kohdalla en voi paljoa vaikuttaa, kun en ole virallisesti päättämässä tai edes ehdottamassa saamaan esim. palveluja/apua. Voin vain rohkaista hakemaan niitä.

Ikääntyneen ihmisen toimintakyvyn heikkeneminen, yksinäisyys ja yhteiskunnasta ulkopuolelle jääminen ovat todellinen uhka, jonka seuraukset aiheuttavat monen tasoisia ongelmia. Säännöllinen vuorovaikutus, varsinkin omaikäisten kanssa, samoin kuin aktiivisuus, voi vähentyä merkittävästi, mikä lisää avun- ja palveluntarvetta. Toiminnassa mukana olevilla on suuri osuus iäkkäiden elämänlaadun ja mielekkyyden sekä itsenäisyyden ja päätäntävällän säilymiseen. Vapaaehtoistoiminta vastaa hyvin keskinäistä vuorovaikutusta ja toisesta välittämistä ja hänen hyvinvoinnistaan huolehtimista korostaviin arvoihin, kuten huomioiduksi tuleminen ja ihmisarvon kunnioittaminen.

6.3 Vapaaehtoistoimijan motivaatio

Kolmannessa osiossa pyrittiin selvittämään motivaatiotekijöitä, jotka vaikuttavat vapaaehtoistoimintaan mukaan lähtemiseen. Tutkimusten mukaan motivaatiotekijät eivät ole aina henkilölle itselleen kovin selviä ja motivaatioon saattaa liittyä useampia osatekijöitä, osittain itseä hyödyttävistä tekijöistä ja toisaalta auttamisen halusta (Clary & Snyder 1999). Motivaatioon ja vapaaehtoisena toimimisen mielekkyyteen ja siinä jaksamiseen vaikuttavat myös tehtävät, jotka tuntuvat itselle sopivilta, itsensä toteuttamisen mahdollisuus ja omien arvojen kohtaaminen (Martela 2018). Kyselyssä vastaajia pyydettiin valitsemaan heidän mielestään kolme tärkeää tekijää vapaaehtoisuudessa. Eniten motivaatioonsa vaikuttaviksi tekijöiksi vapaaehtoiset valitsivat omien arvojen ja omien kiinnostusten mukaisten tehtävien tekemisen ja mahdollisuuden oman ajan hallintaan (taulukko 5).

TAULUKKO 5. Vapaaehtoisten näkemys motivaatioon vaikuttavista tekijöistä

	n = 29	Prosentti
Voin osallistua tehtäviin, joista olen kiinnostunut	26	90 %
Tunnen tekeväni asioita, joita arvostan ja joiden tekeminen on omien arvojeni mukaista	27	93%
Koen vapaaehtoistoimintaan osallistumisen velvollisuutena	4	14%
Osallistun, koska ystäväni on pyytänyt mukaansa	3	10%
Voin hallita omaa ajankäyttöä ja päättää mihin osallistun	24	83%
Haluan arvostusta muilta	1	4%
Oma valinta, mikä	2	7%

7% vastauksista koski omaa valintaa. Seliteosassa asiaa perusteltiin mm.

Pitää yllä omaa ammattitaitoaan.

Voin olla läsnä, kuunnella ja auttaa, keskustella, olla ystävä.

Halusin myös nähdä, onko kokemuksella merkitystä edellisiin vastauksiin. Näyttää siltä, että kokemus ei vaikuta siihen, miten motivaatiotekijöitä arvotetaan. Ne, joilla on vähiten kokemusta, tekivät samankaltaisia valintoja kuin yli 10 vuotta toiminnassa mukana olleet vapaaehtoiset (taulukko 6).

TAULUKKO 6. Vertailu vapaaehtoisten kokemuksesta motivaatiotekijöihin

VAIHTOEHTO	KOKE- MUS ALLE 1v	KOKE- MUS 1-5 v	KOKE- MUS 6-10 v	KOKE- MUS yli 10 v
Voin osallistua tehtäviin, joista olen kiinnostunut n= 26	2	11	5	8
Tunnen tekeväni asioita, joita arvostan ja joiden tekeminen on omien arvojeni mukaista n= 27	3	11	6	7
Koen vapaaehtoistoimintaan osallistumisen velvollisuutena n=4	0	1	1	2
Osallistun, koska ystäväni on pyytänyt minut mukaansa n= 3	0	1	0	2
Voin hallita omaa ajankäyttöä ja päättää mihin osallistun n= 24	2	9	5	8
Haluan arvostusta muilta n=1	0	0	0	1
Oma valinta, mikä n= 2		1		1

Sekä funktionaalisen teorian (Clary&Snyder 1999) että itsemääräämisteorian (Deci&Ryan 2000) mukaan ihmisen motivaatioon liittyy kehittymisen ja oppimisen halu ja toisaalta myös oman osaamisen hyödyntäminen. Toisaalta, jos tehtävä koetaan liian vaikeaksi tai haastavaksi, se voi vaikuttaa motivoitumiseen ja sitoutumiseen.

Tähän kyselyyn vastanneista kenenkään mielestä tehtävän haastavuus ei heikennä innokkuutta ottaa tehtäviä vastaan. Vastausten perusteella vapaaehtoiset toivovat toimintaan selkeyttä, organisointia, tavoitteellisuutta ja asioiden loppuun saattamista. Vapaaehtoisten tai toiminnan johtamisella ja organisoinnilla tuntuu olevan merkitystä motivoitumiselle omien perustarpeiden ja motivaatiotekijöiden lisäksi (taulukko 7). Työelämässä sääntöihin tottuneen vapaaehtoisen itseohjautuvuus voi myös vaatia ajatustyötä, miten vapaaehtoiset itse vapaaehtoisuutensa käsittävät ja kenen tehtävä on määrittää tavoitteet ja huolehtia siitä, että vapaaehtoistoiminta seuraa yhteiskunnassa tapahtuvaa kehitystä.

TAULUKKO 7. Vapaaehtoisten näkemys oppimisesta ja kehittämisestä

	Samaa mieltä	Melko samaa mieltä	Ei merkitystä minulle	Melko eri mieltä	Eri mieltä
Minua motivoi asioiden aikaan saaminen ja loppuun saattaminen n = 29	45%	52%	3%	0%	0%
Vapaaehtoistoiminnassa minulla on mahdollisuus kehittää itseäni n= 29	24%	52%	17%	7%	0%
Tehtävien haastavuus heikentää innokkuuttani ottaa tehtäviä vastaan n = 29	3%	24%	31%	17%	25%
Haluan, että tehtävässä on selvät päämäärät mihin pyritään, yhteiset tavoitteet n = 29	41%	48%	0%	10%	0%
Haluan saada palautetta, miten olen onnistunut tehtävässä n = 29	21%	55%	24%	0%	0%
Toiminnan selkeys, työnjako ja organisointi n = 29	55%	41%	3%	0%	0%

Elämäntilanne on yksi merkittävä tekijä vapaaehtoistoimintaan osallistumisessa. Nokialaisista 26 (90%) vastaajaa oli niinkään sitä mieltä, että toiminta sopii nykyiseen elämäntilanteeseen (taulukko 8). Vastaajien mielestä vapaaehtoisena aloittamiseen on kuitenkin eniten vaikuttanut vuorovaikutus toisten kanssa. 28 (96%) vastaajaa arvioi tämän merkinneen paljon tai melko paljon vapaaehtoisena aloittamiseen (taulukko 9).

TAULUKKO 8. Elämäntilanteen merkitys vapaaehtoisena aloittamisessa

Miten paljon vapaaehtoistoiminnan aloittamiseesi on vaikuttanut toiminta sopii nykyiseen elämäntilanteeseeni				
		Frequency	Percent	Valid Percent
Valid n=29	Paljon	13	44,8	44,8
	Melko paljon	13	44,8	44,8
	Ei vähän eikä paljon	1	3,4	3,4
	Melko vähän	2	6,9	6,9
	Total	29	100,0	100,0

TAULUKKO 9. Vuorovaikutuksen merkitys vapaaehtoisena aloittamisessa

Miten paljon vapaaehtoistoiminnan aloittamiseesi on vaikuttanut mahdollisuus olla vuorovaikutuksessa toisten kanssa				
		Frequency	Percent	Valid Percent
Valid n=29	Paljon	19	65,5	65,5
	Melko paljon	9	31,0	31,0
	Melko vähän	1	3,4	3,4
	Total	29	100,0	100,0

Auttamisenhalu tai sen velvollisuudeksi kokeminen on mm. Anne Birgitta Yeungin tutkimuksissa vuonna 2001 osoittautunut tärkeäksi motiiviksi vapaaehtoisena aloittamisessa (Nylund 2008). Samaa mieltä olivat myös nokialaiset. Mahdollisuus toisen auttamiseen ja tukemiseen oli vaikuttanut 19 vastaajan mielestä paljon ja 10 vastaajan mielestä melko paljon vapaaehtoisena aloittamisessa. Vastaaajista lähes puolet (48%) oli sitä mieltä, että vastapalveluksen odotus on vaikuttanut vapaaehtoistoimintaan lähtemiseen joko melko vähän tai vähän, minkä perusteella voi päätellä, että auttamista tehdään vilpittömästi, vastavuoroisuutta odottamatta (taulukko 10). Auttamisen, vastavuoroisuuden ja velvollisuudentunteen kohdalla voi motiiveissa kyse olla myös yleisestä solidaarisuudesta, joka koetaan kaikkien eduksi.

TAULUKKO 10. Auttamisen merkitys vapaaehtoisena aloittamisessa

Miten paljon vapaaehtoistoiminnan aloittamiseesi on vaikuttanut mahdollisuus toisen auttamiseen ja tukemiseen				
		Frequency	Percent	Valid Percent
Valid	Paljon	18	69,2	69,2
	Melko paljon	8	30,8	30,8
	Total	26	100,0	100,0

Frank Martelan mukaan sisäiseen motivaatioon liittyy hyväntekeminen (2018). Tehtävän merkityksellisyyden ymmärtäminen ja tiedostaminen tuottaa itselle hyvinvointia, jota seuraa hyvinvoinnin tuottaminen toisille. Tehtävästä saatu hyöty,

hyväntekeminen ja omasta toiminnasta seuraavat myönteiset seuraukset oli kyselyssä 28 vastaajaa kokenut motivoivana tekijänä. Motivoituneena hyväntahtoisuus on luontevaa. Toisaalta motivaatio ei välttämättä kasva hyvän tekemisen määrän lisääntyessä. Pienikin tehtävä onnituuksaan voi motivoida yhtä paljon kuin suurempi määrä tehtäviä. (Martela 2020.)

Toiminnan järjestäjillä on tarjottavanaan erilaista ja eri lähtökohdista lähtevää toimintaa. Vertasin vastauksista, tehdäänkö päätös järjestäjän valinnasta sen perusteella, että voi osallistua itseä kiinnostaviin tehtäviin (taulukko 11).

TAULUKKO 11. Vapaaehtoistoiminnan järjestäjän valinta kiinnostavan tehtävän perusteella

Correlations			
n=29		Voin osallistua tehtäviin, joista olen kiinnostunut	Millä perusteella mielestäsi enimmäkseen ihmiset valitsevat vapaaehtoistoiminnan järjestäjän
	:Voin osallistua tehtäviin, joista olen kiinnostunut	Pearson Correlation	,144
		Sig. (2-tailed)	,455
		N	29
Millä perusteella mielestäsi enimmäkseen ihmiset valitsevat vapaaehtoistoiminnan järjestäjän		Pearson Correlation	,144
		Sig. (2-tailed)	,455
		N	29

Kyselyyn vastanneista 90% piti vapaaehtoistoiminnassa tärkeänä sitä, että voi osallistua itselleen sopiviksi miellettyihin tehtäviin. Korrelaatiokertoimen ollessa pieni, ei riippuvuutta voi osoittaa. Vastauksissa tosin voi vaikuttaa se, että järjestäjä on tunnettu jo entuudestaan. Jos vapaaehtoisten määrää halutaan lisätä epätavallisilla aloilla, on henkilökohtaisen kohtaamisen ja lähestymisen merkitys rekrytoinnissa tärkeä.

Avoimilla kysymyksillä vastaajia pyydettiin kertomaan toiveistaan ja odotuksistaan ja millaiset asiat saavat jatkamaan vapaaehtoistoiminnassa vastauksissa toivottiin tukea ja ohjausta, myös toiminnan organisointiin ja kehittämiseen tai tehtävän arvoon kiinnitettiin huomiota. Toiveista on pääteltävissä ajatus, että toimintaa tehtäisi hallitusti. Säännölliset tapaamiset ja koulutukset ja tavattavissa oleminen koetaan tärkeäksi.

Jonkinlaista ohjausta, infoa/kurssia perusasioista. Riippuu tehtävästä, missä määrin ohjausta tarvitaan.

Toivoisin saavani riittävästi tukea.

Vertaistukea muiden auttajien kanssa.

Haluan kuulua porukkaan ja saada saman henkisiä tuttaviam. Ikäni perusteella tehtävä valikoituu sopivaksi. Esim. ulkoilutusystävänä toivoisi henkilöiden kemian kohtaavan.

Rakentava/kehittyvä eteenpäin katsova toiminta.

Pätevä organisaatio.

Että voisin tehdä/toteuttaa 'kutsumustani' eli tehdä sitä mihin sydän 'pala' ja mihin lahjani riittävät.

Toisessa avoimessa kysymyksessä pyydettiin vastauksia toiminnassa jatkamiseen. Vastauksissa huomiota kiinnitettiin omaan terveyteen, voimavaroihin ja jakamiseen.

Huolehdiin omasta hyvinvoinnista, liikunta, syöminen, ystävät.

Oma terveyteni. Tehtävän mielekkyys.

Täytyy pitää omasta itsestä huolta. Omien voimavarojen kuuleminen. Henkisen tuen saaminen.

Vastauksissa nousivat esiin myös työn kunnioitus sekä tehtävästä seuraava hyöty ja toisten auttaminen. Tehtävän luonne ja toisista saatava tuki tuli esille myös näissä vastauksissa kuten myös oman ajankäytön hallinta ja elämäntilanteeseen sopiva toiminta

Sopivan pituinen päivä ja kivat työntekijät ja auttamisen halu.

Tunne, että olen pystynyt antamaan toiselle jotakin mistä on hänelle apua ja hyötyä.

Sopivasti työtä ja lepoa ja että saan olla mukana sellaisessa toiminnassa, josta on iloa/hyötyä toisille ja tehdä sitä 'samanhenkisten' ihmisten kanssa.

Toisen työn kunnioitus ja kehittävä palaute!

Voin toimia ja jatkaa omien kykyjeni ja mahdollisuuksieni ja aikani mukaan.

Oma elämäntilanteeni

Käytettävissä oleva aika

Ryhmäkoulutus

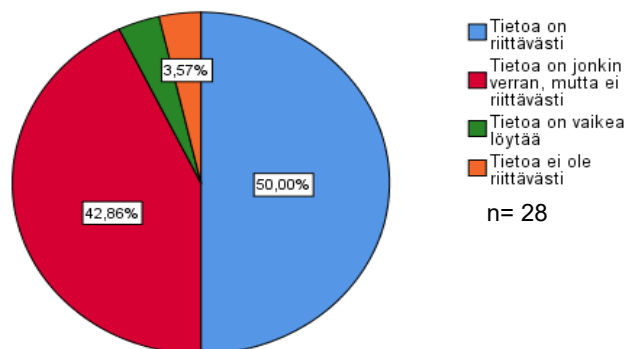
6.4 Rekrytointi

Onnistunut rekrytointi edellyttää organisaation ja yksilön tarpeiden, toiveiden ja odotusten kohtaamista (Yeung 2005,31). Kyselyn viimeisessä osassa pyydettiin vastaajilta näkemyksiä ja kokemuksia rekrytoinnista. Jotta rekrytoinnissa osataisi tuoda esiin oikealla tavalla vetoavia ja kiinnostuksen herättäviä tekijöitä, on ymmärrettävä miten lähestyä niitä henkilöitä, jotka miettivät mukaan lähtemistä tai joilla on mahdollisesti epäilyksiä tai pelkoja asian suhteen. Toimintaan osallistumiseen voivat vaikuttaa myös itse prosessiin liittyvät asiat; missä ja miten ilmoitaudutaan ja onko riittävästi saatavilla oikeanlaista tietoa ja mistä sen löytää.

Nokialla vastaukset informaation riittävydestä menivät lähes tasan. Puolet vastaajista (50%) arvioi, että tietoa on riittävästi. 43% vastaajista vastasi, että tietoa on jonkin verran, mutta ei riittävästi (kuvio 4). Vapaaehtoistoimintaan liittyminen on koettu helpoksi 25 (93%) vastauksessa. Kommentteja oli kirjattu kaksi.

Voi olla kynnyks, olenko riittävä, sovinko siihen?

Voi olla vaikeaa, jos ei ole mitään kontakteja paikkakunnan toimijoihin (kaupunki, SPR, järjestöt, srk jne - esim paikkakunnalle hiljan muuttaneet)

KUVIO 4. Vastausjakauma kysymykseen informaation riittävydestä

Rekrytoinnissa ja ylipäättään informaation jakamisessa ja myös sen etsimisessä on näkyvyys tärkeää. Näkyvyyden ja asian esillä pitämisen väyliä on useita ja digitalisaation kehittyessä mahdollisuuksia tulee koko ajan lisää. Vastaajien mielestä eniten näkyvyyttä tulisi lisätä lehti-ilmoituksin, puskaradion ja sosiaalisen median kautta. Myös erilaisten tempausten ja kampanjoiden koettiin olevan hyviä näkyvyyttä lisääviä tekijöitä (taulukko 12).

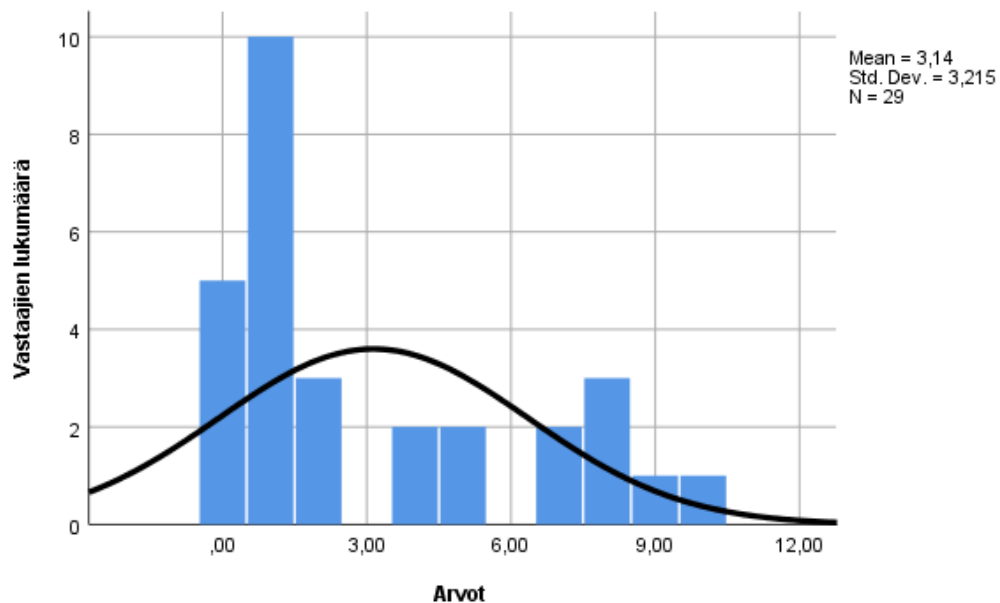
TAULUKKO 12. Vapaaehtoistoiminnan näkyvyyden lisääminen

	Samaa mieltä	Melko samaa mieltä	Ei merkitystä	Melko eri mieltä	Eri mieltä	Yhteensä
Puskaradion kautta	14	13	0	2	0	29
	48%	45%	0%	7%	0%	
Lehti-ilmoituksilla	21	4	2	0	1	28
	75%	14%	7%	0%	4%	
Sosiaalisessa mediassa	13	8	5	0	1	27
	48%	30%	19%	0%	4%	
Erilaisin tempauksin, kampanjoimalla, tapahtumissa	14	10	3	1	0	28
	50%	36%	11%	4%	0%	
esitteillä, mainoksilla	8	10	8	0	1	27
	30%	37%	30%	0%	4%	
Henkilökohtaisin kutsuin	5	7	9	2	3	26
	19%	27%	31%	8%	12%	
Yhteensä	75	52	27	5	6	165

Mielenkiintoisin vastausjakauma koski henkilökohtaisia kutsuja. Lähes puolet vastaajista (51%) arvioi, että henkilökohtaisilla kutsuilla ei ole merkitystä lainkaan, tai sitä on melko vähän tai vähän. Marianne Nylundin pohjoismaalaisia koskeneen tutkimustuloksen (2008) mukaan yksi syy miksi vapaaehtoistoimintaan ei ole osallistuttu Suomessa, johtui siitä, ettei kukaan ole pyytänyt.

Asenteisiin ja arvostukseen vapaaehtoistoimintaa kohtaan vaikuttaa miten asiasta informoidaan. Vapaaehtoisten välittämä viesti ja tieto on tärkeää rekrytoinnin kannalta. Arvostusta kuvaava kysymys on, miten valmis olisi suosittelemaan tehtävää ystävälleen. Vastausta pyydettiin mittarilla 0–10 siten, että 0= suosittelisin

mielelläni, 10 = en suosittelisi missään tapauksessa. Vastausten keskiarvoksi tuli 3,14 mikä on tuloksena kohtuullisen hyvä. Vastausjakauma ei ole tyypillinen (keskihajonta 3,22) suurimman osan vastauksista (62%) sijoittuessa ensimmäiseen kolmannekseen. Tätä selittänee vastausten vähäinen määrä. Koska kyselyssä pääsääntöisesti vastaukset vapaaehtoistoimintaa koskien ovat olleet myönteisiä ja positiivisia, on yllättävää, että lähes neljännes vastaajista ei suosittelisi vapaaehtoistoimintaa ystävälleen (kuvio 5). Rekrytoinnin kannalta olisi ollut hyödyllistä saada avoimella kysymyksellä perustelu tähän vastaukseen. Loogisesti -ja ehkä vastaajille tutummin- olisi mittarin arvot olleet viisasta sijoittaa päinvastoin 0= en suosittelen, 10 = suosittelen mielelläni.

KUVIO 5. Miten todennäköisesti suosittelisit vapaaehtoistoimintaa ystävällesi

Kyselyn viimeiset kysymykset olivat avoimia kysymyksiä. Ensin kysyttiin kenelle vapaaehtoistoiminnan markkinointia tulisi kohdistaa. Vastauksissa eläkeläiset tai juuri eläkkeelle siirtymässä olevat mainittiin vastauksissa 11 kertaa. Työttömistä oli kaksi mainintaa, maahanmuuttajat ja yksinäiset ihmiset oli mainittu kerran. Muissa vastauksissa oli huomioitu nuoret ja ylipäätään henkilöt, joilla on aikaa ja mahdollisuuksia osallistua. Yhdessä vastauksessa oli mainittu kolmas sektori. Vastauksia oli yhteensä 19.

*työttömille, hyväkuntoisille eläkeläisille
Eläkkeelle jäävät, valtava voimavara*

Hyvä kuntoisille eläkeläisille ja toimeettomina kotona oleville mahd. yksinäisille ihmisille

Työttömille voisi olla 1 väylä saada mielekästä tekemistä ja eläkeläisille vertaistoimintaa

Lopuksi kysyttiin, haluaako vastaaja sanoa jotain muuta tai esimerkiksi esittää kehittämisehdotuksia. Vastauksia tähän tuli 5 ja kaksi täsmennystä aiempiin kysymyksiin.

Väki vanhenee, vapaaehtoisista tulee yhä enemmän pulaa. Kunta-sektorinkin tulisi tämä huomioida!!

Kaupunki voisi kouluttaa vapaaehtoisia sairaala ja hoitokotien tueksi, ei hoitoon.

Tiedossani on ainoastaan kaupungilla ulkoilutustehtävä. Seurakunnassa on ystäväpalvelu kotona tai ulkona. SPR:llä on monimuotoisempaa. Varmasti muutakin on!

Ulkoiluystävä kurssi (Manninen) oli hyvä. On hyvä että takana on joku henkilö jolle voi olla yhteydessä jos jotain kysyttävää . Koska muuten ulkoilu ystävän työ on yksinäistä kun ei näe muita kun ulkoilutettavan. Meille ystäville järjestetty joulu juttu oli kiva yllätys ruokailu ja suklaarasia .

Voisiko vapaaehtoistoimijoiden rekrytointiin kehittää jotain vastaavia 'torihommia', joita pidetään työhön rekrytoitaville?

7 JOHTOPÄÄTÖKSET

Tutkimuksen tarkoitus oli löytää keinoja vapaaehtoisten tulokselliseen rekrytointiin ja selvittää vapaaehtoistyöstä kiinnostumisen syitä. Vapaaehtoisten rekrytointi ja vapaaehtoistoiminnan organisointi on vaikea tehtävä, silloin, jos tekijällä ei ole tunnettuutta. Suurten kansallisten organisaatioiden tai vanhojen perinteikkäiden vapaaehtoistoiminnan järjestäjien ei tarvitse lunastaa osaamistaan tai tarkoitusperiään. Kuten Covid-19 osoitti, vapaaehtoisten suhteen ei voi olettaa mitään varmaa. Apua saatettiin tarjota yllättävästä suunnasta, yllättävillä tavoilla ja toisaalta aktiiviset toimijat saattoivat vetäytyä kokonaan pois. Ihmiset reagoivat arvoituksellisilla tavoilla.

Kyselyn vastausprosentti jäi matalaksi, johon ei voi olla tyytyväinen ja jonka vuoksi tulokset ovat lähinnä suuntaa antavia. Vähäiseen vastausaktiivisuuteen saattoi vaikuttaa osaltaan samaan aikaan sattuneet helle, koronarajoitusten purku, vetäytyminen vapaaehtoistoiminnasta ja kyselyn ajankohta. Ihmiset lähtivät liikkeelle pitkän ja liikkumista rajoitetun ajanjakson jälkeen. Enkä voi välttyä ajatukselta, että poikkeusolot olivat vaatineet veronsa ihmisten voimavaroista. Toisaalta osa kyselyn saaneista kuului useamman kuin yhden vapaaehtoistoiminnan piiriin, jolloin he vastasivat kyselyyn vain kerran.

Kyselyyn osallistui yhteensä 5 yhteistyökumppania, jolloin kysely lähti liikkeelle eri yksiköissä myös eri tavoin. Tähän en ollut varautunut. Osa toimijoista lähetti kyselyn linkin osana omaa kesäajan tiedottamistaan. Näin ollen ne, jotka eivät lukeneet kesä uutisia, eivät myöskään nähneet ilmoitusta kyselystä. Kesälomien vuoksi muistutusviestit kyselystä lähtivät vastausajan jo umpeuduttua. Aikaa kuitenkin jatkettiin toivoen, että vastauksia saataisi lisää.

Kyselyyn vastanneista vapaaehtoisista suurin osa oli joko lähestymässä eläkeikää tai eläkkeellä. Kysyttäessä vapaaehtoiset vastasivatkin toiminnan sopivan juuri tässä elämänvaiheessa oleville. Tehtävä siis mielletään työmarkkinoilta vapautuneille tai muuten työelämästä poissaoleville henkilöille. Rekrytoinnin haasteena on, miten nuorempiakin saataisi mukaan ja millaiset asiat heitä kiinnostaisivat. Vapaaehtoiset olivat osallistuneet ystävä- ja tukihenkilötoimintaan ja

kahvilatoimintaan, joista voisi kehittää nuoria varten esimerkiksi ”ystävämummo- tai ystäväpappatoimintaa” tai isovanhempia vailla oleville lapsille ”varamummon, tai varapapan”. Kahvila- tai kirpputori/vaihtotoritoiminta voisi myös innostaa nuorempia lähtemään mukaan.

Tietoa vapaaehtoistoiminnasta ja osallistumismahdollisuuksista vapaaehtoisten mielestä on saatavilla. Tiedon etsimisessä vastattiin silti olevan hankaluutta tai tietoa on liian vähän. Näkyvyyttä ja asian esilläpitoa tarvitaan, tulevaisuudessa erityisesti sosiaalisessa mediassa ja digitaalisissa julkaisuissa. Henkilökohtaista vuorovaikutusta ei silti tule unohtaa. Vapaaehtoisuutta pohtiva henkilö ei välttämättä itsekään ole varma mihin on hakeutumassa. Se, että innokkaille toimijoille löytyisi oikeanlaista tekemistä ja toisaalta apua tarvitsevalle löytyisi juuri oikea ihminen auttamaan, vaatii osaamista, paneutumista ja aikaa tehtävän tekemiseen. Ohjaamista, organisointia ja johtamista. Jotta Nokialle saataisi yhteisesti toimiva ja aktiivinen vapaaehtoistoiminnan verkosto, olisi tehtävän organisointiin panostettava enemmän. Markkinoinnissa tulisi olla monipuolisesti erilaisia ja houkuttelevia tekijöitä, joihin on helppo samaistua.

Nokialaiset vapaaehtoiset eivät pitäneet henkilökohtaisia kutsuja erityisen tärkeinä. Kuitenkin yksi syy, miksi mukaan ei ole lähdetty, on tutkimusten mukaan (Nylund 2008) se, ettei kukaan ole pyytänyt. Vastausten joukossa oli ehdotus toritapahtumasta, jossa ihmisiä voisi rekrytoida. Tämäntyyppinen näkyvyys olisi tervetullutta. Henkilökohtaisilla kontakteilla saataisi varmistettua tehokas tiedonkulkua.

Asenteet ja arvostus vapaaehtoistoimintaa kohtaan on koettu hyväksi. Maaperä vapaaehtoistoiminnan markkinointiin on siltä osin hyvä. Uutisia ikäihmisten kohdeltusta ja olosuhteista nostetaan esille paljon eri medioissa, mikä voi muokata osallistumisen- ja auttamishalua. Vapaaehtoistoiminnan rooliin ja asemaan yhteiskunnassa tulee kiinnittää huomiota (Matthies 2005). Kyselyyn vastanneet kokivat osallisuuden, vaikuttamismahdollisuuden ja tehtävän hyödyllisyyden tärkeiksi. Sen mukaan vapaaehtoistoiminnalla on vaikutusta yhteiskunnan kehitykseen ja kulttuuriin ja vapaaehtoistyöllä pystytään vastaamaan inhimillisiin arvoihin hyvin. Vastaajat olivat melko yksimielisiä siitä, että omasta ajankäytöstä päättäminen, tehtävien mielekkyys ja omien arvojen mukaan toimiminen pidettiin

tärkeimpinä motivaatioon vaikuttavina tekijöinä. Rekrytoinnin kannalta näihin asioihin tulee siis kiinnittää huomiota.

Vapaaehtoiset pitivät tehtäviään merkityksellisinä ja he kokivat tekevänsä tarpeellista ja hyödyllistä työtä. Frank Martelan mukaan merkityksien ymmärtäminen lisää motivaatiota ja toisaalta hyvän tekeminen tuottaa itselle hyvää mieltä ja onnellisuutta. (Martela 2018 & 2020.) Kokemus merkityksellisyydestä saattaa tulla konkreettiseksi vasta toiminnan kautta. Rekrytoinnin tehostamiseksi kaivataan konkretiaa. Toiminnan merkityksellisyys voi olla haastava ymmärtää, toisaalta vapaaehtoistoiminnan vaikutus esimerkiksi ikääntyneiden yksinäisyyden vähentämiseen on jokaisen helppo ymmärtää.

Elämän nopeatempoisuus näkyy myös vapaaehtoistoiminnassa. Tehdään sitä mikä sopii kulloiseenkin elämäntilanteeseen, pitkäaikaisilla sitoumuksilla ei ole samaa arvoa kuin ennen. Myös nokialaiset vastaajat kertoivat, että vapaaehtoistoiminnassa aloittamiseen oli merkitystä sillä, että se sopii omaan elämäntilanteeseen. Ilmiönä hyvinvointiin liitetään nykyhetkessä paljon painoarvoa, jolloin se koskee sekä auttajaa että avustettavaa.

Avun tarvisijan näkökulmasta tarve vuorovaikutukseen toisten ihmisten kanssa ei poistu ikääntyessäkään. Koettu hyvinvointi vaikuttaa myös palvelun ja avun tarpeeseen. Rekrytoinnissa tämä tulisi huomioida oikeutena hyvinvointiin kaikissa elämäntilanteiden eri vaiheissa. Kyselyn vastauksissa nostettiin esiin vapaaehtoistoiminnassa aloittamiseen vaikuttavina tekijöinä auttamismahdollisuus, vuorovaikutus ja yhteisöön kuuluminen, aiempien tutkimustulosten (Yeung 2005) tapaan. Ihmisten saamiseksi mukaan vapaaehtoistoimintaan on syytä painottaa motivoivien tekijöiden arvoa sekä autettavalle että auttajalle itselleen.

Arvojen ja asenteiden lisäksi vastaajat pitivät tärkeinä tehtävän organisointia, tavoitteellisuutta ja työnjakoa. Avoimissa kysymyksissä esille tuotiin tuen, koulutuksen ja opastamisen tarve. Vapaaehtoiset arvostaisivat järjestäytyneisyyttä, mutta samalla tehtävässä odotetaan olevan autonomisuutta. Nokiolla vapaaehtoiset toimivat pitkälti oman organisaationsa piirissä. Koska kaupunki on kuitenkin melko pieni, olisi kehittämisen ja oppimisen kannalta hedelmällistä, että vapaaehtoisilla olisi yhteistä toimintaa yli organisaatorajojen. Sen sijaan, että yhteisöillä on omat

toimitilansa, voisi tulevaisuudessa tavoitteena olla yhteinen vapaaehtoistoiminnan keskus.

Nyt tähän prosessiin liittyen ja sen aikana syntyneen kokemuksen perusteella Nokian vapaaehtoistoiminnan yhteisesti suunniteltu ja tavoitteellinen suunnitelma tuntuu melko laajalta ja hankalalta toteuttaa. Järjestöillä ja seurakunnalla on myös muuta kuin ikäihmisten vapaaehtoistoimintaa, esimerkiksi kriisiryhmät, VaPePa ja leiritoiminnat, jolloin heidän vapaaehtoistoimintaansa sääntelevät isommat kansallisetkin organisaatiot ja kattojärjestöt, kaupungin palveluissa omat osastot ja lopulta poliittiset päättäjät. Yhteistyöryhmän tehtäväksi jää syksyllä 2020 päättää, riittäisikö esite, posterit tms. sekä digitaalisena että paperiversiona jaettavaksi ja millaista yhteistä toimintaa on mahdollista toteuttaa. Vapaaehtoistoiminnan kehittämiseksi on Nokian liikunta- ja ikäihmisten palveluissa tehty vapaaehtoistyön rekrytointivideo alkukesästä 2020. Muista toimenpiteistä päätetään syksyn 2020 aikana. Video on katsottavissa osoitteessa:

<https://www.youtube.com/watch?v=bh65dyv6-yg>

8 TUTKIMUKSEN LUOTETTAVUUS JA EETTISYYS

Tutkimuksen luotettavuus, validiteetti, arvioidaan tutkimuksessa käytettyjen analysointimittareiden tarkoituksenmukaisuudella. Mittareiden tulee mitata sitä mihin tutkimuskysymyksillä pyritään saamaan vastaus. Tutkimuksen realibiliteetilla tarkoitetaan analysoinnin johdonmukaisuutta ja mittaustulosten toistettavuutta. Vastuullinen tutkija pyrkii analysoinnissa virheellisten tulkintojen ja päätelmien minimointiin. Tutkija vastaa siitä, että tutkimuksessa noudatetaan hyvää eettistä tapaa. (Vilkkä, 2007.)

Tämän tutkimuksen kysely lähetettiin yhteensä 96 henkilölle. Vastauksia palautui yhteensä 29, jolloin vastausprosentti jäi 30:een. Oman kyselyni vastausprosentti on huono, eikä anna yleistettävää tulosta ja siten luotettavuus ei ole hyvällä tasolla. Vastauksista saadaan lähinnä suuntaa antavaa tietoa.

Tutkimukseen liittyvä kysely lähetettiin vastaanottajille internetlinkkinä. Posti- ja internetkyselyssä hankaluutena voi esiintyä matalaksi jäävä vastausprosentti (Heikkilä, 2014). Myös se miten kysymykset ja saatekirje on laadittu, vaikuttavat vastausaktiivisuuteen. Vähäisen vastausmäärän vuoksi toistettavuutta ei voida luotettavasti osoittaa. Mittaustulokset vastasivat tutkimuskysymyksiin kohtuullisesti, mutta kahteen kysymykseen olisi ollut hyvä lisätä täydentävä avoin kenttä perusteluita varten, neljässä kysymyksessä toisentyyppinen mittari olisi saattanut antaa tarkoituksenmukaisempia vastauksia.

Tämän kyselyn haasteiksi ilmenivät mm. kyselyn ajankohta sekä monen yhteistyökumppanin erilaiset tiedotuskäytännöt. Tästä syystä tutkijalle ei tullut selväksi, miten hyvin tieto kyselystä saavutettiin. Saatekirjeestä saattoi myös lähteä yksiköiden muokkaamia versioita.

9 POHDINTA

Vapaaehtoistoiminnan rooli on vakiintunut suomalaisessa yhteiskunnassa. Euroopan tasolla vuosi 2011 on nimetty vapaaehtoistoiminnan vuodeksi, vapaaehtoisten määrä kansallisella tasolla on lisääntynyt ja valtion taholta on tullut kannustavia viestejä. Sosiaali- ja terveystalveluiden tuottajat tunnustavat riippuvuutensa vapaaehtoistoiminnasta. Aihetta on tutkittu monesta näkökulmasta.

Kuitenkin rekrytoinnissa on koettu haasteita ainakin pienemmissä kaupungeissa. Amerikkalaiset tutkijat Clary & Snyder totesivat tutkimuksissaan 1990-luvulla, että n. 49% amerikkalaisesta aikuisväestöstä tekee vapaaehtoistyötä. Laskelmat eivät ole verrannollisia suomalaisiin lukuihin, sillä amerikkalaiseen perinteeseen kuuluu myös laajasti hyväntekeväisyystyö. Varsinaista vapaaehtoistyötä tehneen vähemmän. Koska Suomessakin vuonna 2018 on 42% aikuisväestöstä on osallistunut vapaaehtoistoimintaan, on suhdeluku hyvä. Silti jäin miettimään, saisiko joidenkin amerikkalaisten koulujen toteuttamasta mallista, missä opiskelijoita veloitetaan suorittamaan osaa opiskeluista vapaaehtoistoiminnassa tai että työpaikkaa hakiessa vapaaehtoistoiminta lasketaan hyödyksi, muokattua Suomen olosuhteisiin hyödyllistä mallia.

Tekemäni kyselyn vastausprosentin ja käymieni keskustelujen pohjalta minulle on jäänyt käsitys, että vapaaehtoisena toimivat henkilöt odottavat järjestäjiltä enemmän, mitä ovat saaneet. Tämä puolestaan näyttäytyy johtamisen ja organisoimisen puutteena ja heikentää vapaaehtoistoimintaan innostumista. Tehtävän imu puuttuu, vaikka arvostus koetaan hyväksi ja nyt vapaaehtoisena toimivat arvioivat tekevänsä hyödyllistä ja arvokasta työtä. Oma pohdintansa on, kenen tehtävä vapaaehtoistoiminnan organisointi lopulta on. Millainen rooli julkisella palvelujärjestelmällä on suhteessa järjestöihin vapaaehtoistoiminnan järjestäjänä. Toisaalta tarvitaan keskustelua vapaaehtoistoiminnan tulevaisuudesta. Säilyykö se järjestöjen riippumattomana toimintana vai julkisen palvelutuotannon puutteiden paikkajana tai täydentäjänä. Vapaaehtoistoiminnan asemaan otettaneen kantaa tulevassa laatusuosituksessa hyvän ikääntymisen turvaamiseksi ja palvelujen parantamiseksi vuosille 2020-2023.

Kyselyyni vastanneet vapaaehtoiset olivat sitä mieltä, että vapaaehtoistoiminnan tarve kasvaa, mikä on myös tilastollisesti ennustettavissa. Vaikka en saanutkaan pienen osanottajamäärän vuoksi suoraa vastausta, miten rekrytointia tulisi kehittää, on prosessissa vahvistunut ajatus, että rekrytointi on aiheena tärkeä ja sitä on tehtävä aggressiivisemmin, jotta lisää ihmisiä saadaan mukaan. Huoltosuhteen muuttuessa se on väistämätöntä.

Tyypillinen sosiaali- ja terveysalan ongelma tulee eteen myös vapaaehtoistoiminnassa: Miten vapaaehtoistoiminnasta saatava hyöty voitaisi tehdä näkyväksi. Eri-laisia mittareita ajankäytöstä, käyntien määrästä ja itse toimijoista käytetään, eikä kukaan kiistä sen arvoa ja tärkeyttä. Mutta saadaksemme sääntelyä vapaaehtoistoimintaan, olisi tärkeä nykyisessä tilanteessa saada näkyväksi se mitä sillä saavutetaan.

Nyt jälkikäteen tehtävää arvioituani huomaan, että ennakkokäsitykseni vapaaehtoistoimijoista oli, että kyseessä on homogeeninen joukko, joka ajattelee ja toimii samoilla "asetuksilla". Vaikka opinnäytetyöhön liittynyt kyselytutkimus ei antanut toivottua määrää tuloksia ja vastauksia, on syvempi perehtyminen vapaaehtoisuuden taustoihin ja ilmiöön antanut näkökulmaa sen monikerroksisuudesta. Toimijoiden, toiminnan, kulttuurin ja olosuhteiden ainutkertaisuus ja toisaalta monipuolisuus vaikuttaa kaikkeen toimintaan. Viitteitä toimijoiden motivaatioon, prosessien onnistumiseen ja lopulta tehtävän suorittamiseen saa monista tieteenaloista, joissa kaikissa tuntuu löytyvän yhtymäkohtia vapaaehtoistoiminnan käytäntöön ja toteuttamiseen.

Koska ihmiset elävät nykyisyyttä ja juurtuvat kulloiseenkin yhteiskunnan kulttuuriin ja kehitykseen, ei vapaaehtoisuuttakaan voi lukita tai sitoa. Tässä kohdassa mietin, miten paljon suhtautumisessa vaikuttaa ikä- ja sukupolvikysymys. Ovatko 2020-luvun nuoret tottuneet olemaan kriittisempiä sellaisista toiminnoista, jotka eivät suoraan edistä heidän ajatuksiaan hyvinvoinnista, menestyksestä tai ylipääntään tulevaisuudenkuvista. Tiettyjen ihmisyyteen liittyvien lainalaisuuksien toteutuminen voi kuitenkin esiintyä eri aikakausilla ja eri tilanteissa eri tavoin, kuten käsitys vanhuksista ja millaista vanhuuden pitäisi olla.

LÄHTEET

Batson, C.D. 2011. Altruism in humans. Kirjareferaatti. Verkkojulkaisu. Luettu 10.04.2020.

https://books.google.fi/books?hl=fi&lr=&id=b4fJWzJRnPkC&oi=fnd&pg=PR5&dq=batson+c.+daniel&ots=dMWAKSV0uH&sig=PHVb-zbW01h3-ERVKU3s2ysyDdU&redir_esc=y#v=onepage&q=batson%20c.%20daniel&f=false

Berger, P. & Luckmann, T. 1994. Todellisuuden sosiaalinen rakentuminen. Tiedon sosiologinen tutkielma. Suomentanut Raiskila, V. Helsinki: Kirjapaino-Oy Like. Alkuperäinen teos 1966.

Clary, E.& Snyder, M. 1999. The motivations to volunteer: Theoretical and practical considerations. Nettiartikkeli. Luettu 31.5.2020.

https://is.muni.cz/el/1423/jaro2018/PSY109/um/68207566/clary_motiv_for_volunt.pdf

Deci, E. 2017. Self-Determination theory. Videotallenne 17.10.2017.

<https://www.youtube.com/watch?v=m6fm1gt5YAM>

Engeström, Y. 2015. Learning by expanding. An activity-theoretical approach to developmental research. Second edition. E-kirja. USA: Cambridge university Press.

https://books.google.fi/books?hl=fi&lr=&id=HYN-IBQAAQBAJ&oi=fnd&pg=PT11&ots=vfi2WRMcdy&sig=y65qzy9dmtb2FdrA-GEThKAbR8CY&redir_esc=y#v=onepage&q&f=false

Etene, valtakunnallinen terveydenhuollon eettinen neuvottelukunta. 2008. Vanhuus ja hoidon etiikka. Etenen julkaisuja 20. Raportti. Luettu 3.4.2020.

<https://etene.fi/documents/1429646/1559070/ETENE-julkaisuja+20+Vanhuus+ja+hoidon+etiikka.pdf/34d9870b-d612-4952-8265-dcb7961dc3ab/ETENE-julkaisuja+20+Vanhuus+ja+hoidon+etiikka.pdf>

Etene, valtakunnallinen sosiaali- ja terveystieteiden eettinen neuvottelukunta. 2014.

Vapaaehtoistoiminnan etiikka. Etenen kannanotto 6.3.2014. Verkkojulkaisu. Luettu 3.4.2020. <https://etene.fi/documents/1429646/1556041/Kannanotto+vapaaehtoistoiminnan+etiikasta.pdf/699021f0-dbca-4a81-8fc9-2f91ce31221f/Kannanotto+vapaaehtoistoiminnan+etiikasta.pdf>

Euroopan komissio. 2011. Tiedonanto EU:n politiikasta ja vapaaehtoistyöstä: valtioiden rajat ylittävän vapaaehtoistoiminnan tunnustaminen ja edistäminen EU:ssa. Verkkojulkaisu. Luettu 02.01.2020.

<https://ec.europa.eu/transparency/regdoc/rep/1/2011/FI/1-2011-568-FI-F1-1.Pdf>

Grönlund, H. & Falk, H. 2016. Teoksessa Yksinäisten Suomi. Toimittanut Juho Saari. Helsinki: Gaudeamus Oy.

Harju, A. 2004. Osallisuus. Artikkelit. Kansalaisyhteiskunnan verkkolehti. Luettu 20.03.2020.

<https://www.kansalaisyhteiskunta.fi/tietopalvelu/osallistuminen-ja-vaikuttaminen/aiemmat-artikkelit/osallisuus>

Harju, A. 2010. Kansalaistoiminnan historia. Suomen Liikunnan ja Urheilun verkkohaastattelu 7.10.2010. <https://www.youtube.com/watch?v=XrPEKey-DOwo>

Harju, A. 2018. Vapaaehtoistyön lisääntyvät haasteet. Verkkojulkaisu. Kansalaisfoorumin verkkolehti. Luettu 20.03.2020. https://www.kansalaisyhteiskunta.fi/verkkolehti/aiemmat_kirjoitukset/vapaaehtoistoiminnan_lisaantuvat_haasteet.1950.blog

Heikkilä, T. 2014. Tilastollinen tutkimus. Verkkojulkaisu. Luettu 15.7.2020. <http://www.tilastollinentutkimus.fi/1.TUTKIMUSTUKI/KvantitatiivinenTutkimus.pdf>

Hussi, T. 2018. Johtava asiantuntija. Vakuutusyhtiö Ilmarinen. Mitä osaamista tulevaisuuden työelämässä tarvitaan. Talouselämä -verkkolehti 7.6.2018. Luettu 4.4.2020. <https://www.talouselama.fi/kumppaniblogit/ilmarinen/mita-osaamista-tulevaisuuden-tyoelamassa-tarvitaan/a5f1e702-3e30-39c9-ae15-32c8fded0739>

Juhila, K. 2011. Sosiaalityöntekijöinä ja asiakkaina. Sosiaalityön yhteiskunnalliset tehtävät ja paikat. E-kirja. Toinen painos 2011. Tampere: Osuuskunta Vastapaino.

Kainulainen, S. 2016. Yksinäisen elämänlaatu. Teoksessa Saari, J. (toim.) 2016. Yksinäisten Suomi. Helsinki: Gaudeamus Oy

Kilpi, E. 2016. Vauhtia digitalisaatioon. Senaatti Areena digipäivä. Koulutuksen videotallenne 9.6.2016. <https://www.youtube.com/watch?v=LosQj21DvzA&t=1387s>

Laakso, T. 2018. This time it's different. Työn loppumisen tulevaisuuden historia. Valtiotieteellinen tiedekunta. Helsingin yliopisto. Pro gradu -tutkimus. https://helda.helsinki.fi/bitstream/handle/10138/235956/Laakso_TalousJaSosiaahistoria.pdf?sequence=2

Laimio, A. & Välimäki, S. 2011. Vapaaehtoistoiminta kehittyä. Jyväskylä: Keski-Suomen sosiaaliturvayhdistys.

Marjamäki, M. & Pekkola, P. 2006. Activity theory- "Toiminnan teoria". Verkkojulkaisu. Luettu 31.3.2020. http://www.cs.tut.fi/~ihtesem/s2006/teoriat/esitykset/MarjamakiPekkola_toiminnan%20teoria_061106.pdf

Marjovuori, A. 2014. Vapaaehtoistyön ytimessä. Järjestömuotoinen vapaaehtoistyö sosiaalisten representaatioiden näkökulmasta. Helsingin yliopisto. Sosiaalityö- ja sosiaalisen tutkimuksen tutkimuskeskus. Väitöskirja. <https://core.ac.uk/download/pdf/20125876.pdf>

Martela, F. 2017. Kohti ketterämpää vapaaehtoistoimintaa. Mitä Uber ja riskirahoitus voivat opettaa keinoista houkutellessa nuoria kansalaistoiminnan piiriin. Verkkojulkaisu. Luettu 31.03.2020. <https://frankmartela.fi/2017/07/13/kohti->

[ketterampaa-vapaaehtoistoimintaa-mita-uber-ja-riskirahoitus-voivat-opettaa-keinoista-houkutellessa-nuoria-kansalaistoiminnan-piiriin/](#)

Martela, F. 2018. Valonöörit. Sisäisen motivaation käsikirja. Helsinki: Gummerus Kustannus Oy.

Martela, F. 2020. Elämän tarkoitus. Suuntana merkityksellinen elämä. E-kirja. Helsinki: Gummerrus Kustannus Oy.

Matthies, A-L. 2005. Vapaaehtoistoiminnan suhde aktivoivaan työllisyyspolitiikkaan. Teoksessa Vapaaehtoistoiminta. Anti, arvot ja osallisuus Nylund, M & Yeung, A. 2005. Tampere: Vastapaino

Mikkonen, S. & Saarinen, A. 2018. Vertaistuki sosiaali- ja terveysalalla. Helsinki: Tietosanoma Oy

Mönkkönen, K. 2005. Toiminnallinen vaikuttaminen. Maallikkous vuorovaikutuksen energialähteenä. Teoksessa Vapaaehtoistoiminta. Anti, arvot ja osallisuus. s. 292-294. Nylund, M. & Yeung, A. Tampere: Vastapaino

Natunen, T. 2018. Vapaaehtoistyön toimintamallin kehittäminen Suomen syöpäpotilaat Ry:lle. Social and Health Care Development and Management- koulutusohjelma. Hämeen ammattikorkeakoulu. Ylemmän ammattikorkeakoulututkinon opinnäytetyö.

Nelimarkka, M. 2019. Vapaaehtoistyön motiivit ja niihin liittyvät moraaliset kannanotot. Jyväskylän yliopisto. Yhteiskuntatieteiden ja filosofian laitos. Pro gradu -tutkielma. <https://jyx.jyu.fi/bitstream/handle/123456789/66083/1/URN%3ANBN%3Afi%3Aju-201910284645.pdf>

Nokian kaupunki. 2015. Kotoisa Ehto. Ikääntyneen väestön hyvinvointiohjelma 2015–2017. Luettu 24.9.2019.

Nylund, M. 2008. Vapaaehtoistyön arvot ja motiivit. Artikkelijulkaisussa Vapaaehtoisuus kehitysyhteistyössä. Hakkarainen, O & Kontinen, T (toim.). Kepan raportisarja / kehitysyhteistyön palvelukeskus, 91. Luettu 1.7.2020. <https://www.fingo.fi/sites/default/tiedostot/julkaisut/vapaaehtoisuus.pdf>

Oliner, S. & Oliner, P. 1988. Altruistic personality. Recuers of Jews in Nazi Europe. Kirjareferaatti. Verkkojulkaisu. Luettu 01.04.2020. https://books.google.fi/books?hl=fi&lr=&id=UctNcoC-txrlC&oi=fnd&pg=PT11&dq=related:hsDbNVt0oJwJ:scholar.google.com/&ots=5jeCMKELDa&sig=AqJ4kVVQXzIH8yOTPKqpboKyMwU&redir_esc=y#v=onepage&q&f=false

Oliner, S. 2012. Jewish survivor Samuel Oliner testimony. Haastattelu 30.03.2012. Videotallenne. https://www.youtube.com/watch?v=cdlCQ4T_9dw

Pessi, A. & Saari, J. 2008. Hyvä tahto. Auttamisen asenteet ja rakenteet Suomessa. Vantaa: Hansaprint.

Pessi, A. & Oravasaari, T. 2011. Suomalaisen altruismin tyypit. Auttamisen kolme muotokuvaa. Teoksessa Pessi, A. & Saari, J. 2011. Hyvien ihmisten maa. Auttaminen kilpailukyky-yhteiskunnassa. Tampere: Juvenes Print Oy

Pölönen, P. 2019. Arkisten asioiden arvostaminen. Videotallenne 14.10.2019. <https://www.youtube.com/watch?v=L0flCoxszmQ>

Rajaniemi, P. 2016. ICT-päivä. Campus Helsinki 2016. Koulutuksen videotallenne 11.10.2016. https://www.youtube.com/watch?v=B1eR8t_6zls

Ryan, R.M. & Deci, E.L. 2000. Self-Determination Theory and the facilitation of intrinsic motivation, social development, and well-being. Artikkel. American psychologist January 2000. Luettu 29.03.2020. https://selfdeterminationtheory.org/SDT/documents/2000_RyanDeci_SDT.pdf

Saari, J. 2016. Matkalla yksinäisyyteen. Teoksessa Saari, J. (toim.) 2016. Yksinäisten Suomi. Helsinki: Gaudeamus Oy.

Seppänen, M. & Pessi, A. 2011. Suuret ikäluokat. Paljon auttavia käsiä. Teoksessa Pessi, A. & Saari, J. 2011. Hyvien ihmisten maa. Auttaminen kilpailukyky-yhteiskunnassa. Tampere: Juvenes Print Oy.

Shye, S. 2009. The Motivation to Volunteer: A Systematic Quality of Life Theory. Nettiartikkeli, julkaistu 5.9.2009. Luettu 6.6.2020. https://search-proquest-com.libproxy.tuni.fi/docview/747976296?rfr_id=info%3Axri%2Fsid%3Aprimo

Sitra. 2017. Uusi työn markkina. Ehdotus edistyksellisemmän työn markkinan luomiseksi Suomeen. Verkkajulkaisu. Luettu 10.04.2020. <https://media.sitra.fi/2017/08/21153307/17-08-22-Sitra-Uusi-tyon-markkina-final.pdf>

Soste. 2020. Sosiaalibarometri 3.7.2020. <https://www.soste.fi/sosiaalibarometri/sosiaalibarometri-2020-vanha/sosiaalibarometri-2020-johtopaatokset-ja-pohdinta/>

Soste. 2020. Vahva ja vapaa kansalaisyhteiskunta on demokratian edellytys. Nettiartikkeli. Luettu 10.7.2020. <https://www.soste.fi/kansalaisyhteiskunta/vahva-ja-vapaa-kansalaisyhteiskunta-on-demokratian-edellytys/>

STM, Sosiaali- ja terveysministeriö. 2015. Työelämän ja työympäristön muutosten vaikutukset työsuojeluun ja työhyvinvointiin. Työelämä 2025- katsaus. Sosiaali- ja terveysministeriön raportteja ja muistioita 2015: 16. Luettu 1.4.2020. http://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/70339/URN_ISBN_978-952-00-3573-0.pdf?sequence=1&isAllowed=y

Stranius, L. 2018. Vapaaehtoistyön tekeminen Suomessa. Kansalaisareena. Verkkajulkaisu. Luettu 03.03.2020. <http://www.kansalaisareena.fi/ka2016/wp-content/uploads/2018/05/Vapaaehtoisty%C3%B6n-tekeminen-Suomessa-2018-Stranius.pdf>

Stranius, L. 2019. Vapaaehtoistoiminta Suomessa. Kansalaisareena. Verkkajulkaisu. Luettu 03.03.2020. <http://www.kansalaisareena.fi/ka2016/wp->

<content/uploads/2019/07/Vapaaehtoistoiminta-Suomessa-Leo-Stranius-24.6.2019.pdf>

The King's Fund. 2013. Naylor C. & Mundle, C. & Weaks, L. & Buck, D. Volunteering in health and care. Securing a sustainable future. Nettijulkaisu. Lontoo: The King's Fund. https://www.kingsfund.org.uk/sites/default/files/field/field_publication_file/volunteering-in-health-and-social-care-kingsfund-mar13.pdf

THL, Terveyden- ja hyvinvoinninlaitos. 2018. Kansallinen terveys-, hyvinvointi- ja palvelututkimus Finsote. <http://www.terveytemme.fi/finsote/>

TieVie. 2004. TieVie -hanke. Valtakunnallinen virtuaaliyliopiston palveluhanke. Tieto- ja viestintätekniikan opetuskäytön koulutusverkosto. Toiminnan teoria ja ekspansiivinen oppiminen. Verkkojulkaisu. Luettu 15.3.2020. http://tievie oulu.fi/verkkopedagogiikka/luku_4/toiminnan_theoria.htm

Vaara, J. 2014. Sisäinen motivaatio esiin itsemääräämisteorian opeilla. Blogi 07.10.2014. Luettu 01.03.2020. <https://www.trainer4you.fi/blogi/sisainen-motivaatio-esiin-itsemaaramisteorian-opeilla/>

Valtioneuvosto. 2014. Avoin ja yhdenvertainen osallistuminen, valtioneuvoston demokratiapoliittinen selonteko 2014. Selvityksiä ja ohjeita 14 / 2014. https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/76524/omso_14_2014_demokr_seloteko_2014_su_70_s.pdf?sequence=1&isAllowed=y

Vapaaehtoiseksi.fi. N.d. Tietoa vapaaehtoiselle. Vapaaehtoisuuden periaatteet. Verkkojulkaisu. Luettu 22.09.2019. <https://www.vapaaehtoiseksi.fi/tietoa-vapaaehtoiselle/vapaaehtoisuuden-periaatteet/>

Vilka, H. 2007. Tutki ja mittaa. Määrällisen tutkimuksen perusteet. Verkkojulkaisu. Helsinki: Kustannusosakeyhtiö Tammi. <https://trepo.tuni.fi/handle/10024/98723>

Yeung, A. 2004. Miksi vapaaehtoistoimintaan. Nettiartikkeli 31.12.2004. Luettu 1.7.2020. https://www.kansalaisyhteiskunta.fi/tietopalvelu/vapaaehtoistoiminta/aiemmat_artikkelit/miksi_vapaaehtoistoimintaan

Yeung, A. 2005. Vapaaehtoistoiminnan timantti. Teoksessa Yeung, A. & Nyland, M. (toim.) 2005. Vapaaehtoistoiminta, Anti, arvot ja osallisuus. Tampere: Vastapaino.

LIITTEET

Liite 1. Kysely nokialaisille vapaaehtoistyöntekijöille.

Kysely Nokialaisille vapaaehtoistyöntekijöille

TAUSTATIEDOT

1. Sukupuoli

- Nainen
- Mies

2. Minkä ikäinen olet?

- alle 25v
- 26-40v
- 41-60v
- Yli 60v

3. Miten kauan olet ollut mukana vapaaehtoistoiminnassa?

- alle 1v
- 1-5 v
- 6-10 v
- yli 10 v

4. Millaisessa vapaaehtoistoiminnassa olet ollut mukana?

- Ystäväpalvelussa
- Saattoapuna
- Ulkoiluystävänä
- Kahvila-, kerhotoiminnassa
- Lähitoritoiminnassa
- Tukihenkilönä
- Kauppakaverina
- avustajana erilaisissa tapahtumissa, kampanjoissa
- Joku muu, mikä

5. Miten säännöllisesti osallistut vapaaehtoistoimintaan ?

- Kerran viikossa
- Joitakin kertoja viikossa
- Kerran kuukaudessa
- Joitakin kertoja kuukaudessa
- Harvemmin

6. Kuinka monta tuntia tapaamiseen kuluu keskimäärin kerrallaan?

- 1-2 tuntia
- 2-3 tuntia
- 3-4 tuntia
- vaihtelevasti

7. Kenen järjestämässä vapaaehtoistoiminnassa olet mukana?

- SPR
- Seurakunta

- Muistiyhdistys
- Kaupunki
- Jokin muu, mikä

8. Onko vapaaehtoistoiminta ollut sinulle tuttua ennenkuin itse aloitit?

- Kyllä
- Ei
- Missä olet tutustunut toimintaan?

VAPAAEHTOISTOIMINNAN YHTEISKUNNALLINEN MERKITYS

9. Miten olet kokenut ihmisten suhtatumisen ja arvostuksen vapaaehtoistoimintaa kohtaan?

	Erittäin hyvä	Melko hyvä	Ei hyvä eikä huono	Melko huono	Erittäin huono
	☐	☐	☐	☐	☐

10. Ovatko asenteet vapaaehtoistoimintaa kohtaan muuttuneet sinä aikana, kun olet ollut toiminnassa mukana?

- Paremmaksi
- Huonommaksi
- En ole huomannut muutosta

11. Millaisissa tilanteissa olet huomannut mahdollisen asennemuutoksen?

12. Kenen tehtävä on mielestäsi järjestää vapaaehtoistoimintaa?

	<u>Ensisijainen</u>	<u>Toissijainen</u>	Ei merkitystä	Viimesijainen
Järjestöt, seurat, yhdistykset	☐	☐	☐	☐
Seurakunta, hengellinen yhteisö	☐	☐	☐	☐
Omaiset, läheiset, naapuri	☐	☐	☐	☐
Julkinen sektori	☐	☐	☐	☐

13. Mielestäni vapaaehtoistoiminnassa tärkeintä on:

	Erittäin tärkeä	Melko tärkeä	Ei koske minua	Ei kovin tärkeä	Ei lainkaan tärkeä
Vapaaehtoistoimijana pystyn vaikuttamaan yhteiskunnan toimintaan ja kehittymiseen	☐	☐	☐	☐	☐
Vapaaehtoistoiminta on hyödyllistä ja sitä tarvitaan julkisen toiminnan rinnalla	☐	☐	☐	☐	☐
Auttaminen ja toiminta yhteiskunnan hyväksi on kansalaisvelvollisuus	☐	☐	☐	☐	☐
Vapaaehtoistoimijana koen olevani osa yhteisöä ja yhteiskuntaa	☐	☐	☐	☐	☐
Yhteiskunnassa tarvitaan henkilöitä, jotka tarttuvat toimeen	☐	☐	☐	☐	☐

14. Ohessa on lueteltu yleisesti ihmissuhdetyöhön liitettyjä arvoja. Pystyykö vapaaehtoistoiminnan kautta mielestäsi vaikuttamaan näihin arvoihin yhteiskunnassa?

	Paljon	Jonkin verran	Ei paljon eikä vähän	Ei juurikaan	Ei lainkaan
Kansalaisten yhdenvertaisuuteen	☐	☐	☐	☐	☐
Ihmisarvon kunnioittamiseen	☐	☐	☐	☐	☐
Itsemääräämisoikeuteen	☐	☐	☐	☐	☐
Yhteiskuntaan kuulumiseen	☐	☐	☐	☐	☐

	Paljon	Jonkin verran	Ei paljon eikä vähän	Ei juurikaan	Ei lainkaan
Huomioiduksi tulemiseen	☐	☐	☐	☐	☐
Oikeudenmukaisuuteen	☐	☐	☐	☐	☐

15. Haluaisitko kertoa esimerkin joistakin edellisistä vaihtoehdoista?

Esimerkki

VAPAAEHTOISTOIMIJAN MOTIVAATIO

16. Valitse kolme vapaaehtoistoimintaa mielestäsi parhaiten kuvaavaa vaihtoehtoa

- Voin osallistua tehtäviin, joista olen kiinnostunut
- Tunnen tekeväni asioita, joita arvostan ja joiden tekeminen on omien arvojeni mukaista
- Koen vapaaehtoistoimintaan osallistumisen velvollisuutena
- Osallistun, koska ystäväni on pyytänyt mukaansa
- Voin hallita omaa ajankäyttöä ja päättää mihin osallistun
- Haluan arvostusta muilta
- Oma valinta, mikä

17. Vapaaehtoistoiminnan kehittämisen ja toimijoiden oppimisen kannalta vapaaehtoistyössä on olennaista:

	Samaa mieltä	Samaa mieltä Melko samaa mieltä	Ei merkitystä minulle	Melko eri mieltä	Eri mieltä
Minua motivoi asioiden aikaan saaminen ja loppuun saattaminen	☐	☐	☐	☐	☐
Vapaaehtoistoiminnassa minulla on mahdollisuus kehittää itseäni	☐	☐	☐	☐	☐

	Samaa mieltä	samaa mieltä	Ei merkitystä minulle	Melko eri mieltä	Eri mieltä
Tehtävien haastavuus heikentää innokkuuttani ottaa tehtäviä vastaan	☐	☐	☐	☐	☐
Haluan, että tehtävässä on selvät päämäärät mihin pyritään, yhteiset tavoitteet	☐	☐	☐	☐	☐
Haluan saada palautetta, miten olen onnistunut tehtävässä	☐	☐	☐	☐	☐
Toiminnan selkeys, työnjako ja organisointi	☐	☐	☐	☐	☐

18. Miten paljon vapaaehtoistoiminnan aloittamiseesi on vaikuttanut?

	Paljon	Melko paljon	Ei vähän eikä paljon	Melko vähän	Vähän
Mahdollisuus olla vuorovaikutuksessa toisten kanssa	☐	☐	☐	☐	☐
Tuntea kuuluvansa yhteisöön	☐	☐	☐	☐	☐
Toisilta saamani tuki	☐	☐	☐	☐	☐
Mahdollisuus toisen auttamiseen ja tukemiseen	☐	☐	☐	☐	☐
Tunne, että näin kuuluu tehdä	☐	☐	☐	☐	☐
Odotus, että saan itselleni hyötyä toiminnasta	☐	☐	☐	☐	☐
Kun autan toista, odotan vuorostani saavani itsekin apua tarvittaessa	☐	☐	☐	☐	☐
Perheessäni ja läheisilläni on ollut tapana osallistua vapaaehtoistoimintaan	☐	☐	☐	☐	☐
Toiminta sopii nykyiseen elämäntilanteeseeni	☐	☐	☐	☐	☐
Jokin muu aloittamiseen vaikuttanut tekijä	☐	☐	☐	☐	☐

19. Arvioi seuraavia väittämiä. Valitse mielestäsi oikea vaihtoehto

	Samaa mieltä	Melko samaa mieltä	Ei merkitystä	Melko eri mieltä	Eri mieltä
Saan voimavaroja itselleni, kun näen että työstäni on ollut hyötyä	☐	☐	☐	☐	☐
Minua <u>motivoi</u> kun näen, että omilla teoilla on myönteisiä seurauksia	☐	☐	☐	☐	☐
Hyväntahtoisuus johtaa parempaan lopputulokseen	☐	☐	☐	☐	☐
Koen, että minulta vaaditaan koko ajan enemmän mitä voin antaa	☐	☐	☐	☐	☐
Vapaaehtoistoiminta on harrastus muiden joukossa	☐	☐	☐	☐	☐
Onnistuminen ja hyvän tekeminen "kasvattavat nälkää"	☐	☐	☐	☐	☐

20. Jos olisit nyt aloittamassa vapaaehtoistoimintaa, mitä odotuksia tai toiveita sinulla olisi?

21. Millaiset asiat vaikuttavat sinun jatkamiseesi vapaaehtoisena?

VAPAAEHTOISTEN REKRYTOINTI

22. Onko vapaaehtoistoiminnasta mielestäsi tietoa saatavilla riittävästi?

- Tietoa on riittävästi
- Tietoa on jonkin verran, mutta ei riittävästi
- Tietoa on vaikea löytää
- Tietoa ei ole riittävästi
- Oma kommentti

23. Onko liittyminen vapaaehtoistoimintaan helppoa?

- On helppoa
- Ei ole helppoa
- Oma kommentti

24. Oletko havainnut esteitä vapaaehtoistoimijaksi liittymisessä?

25. Onko mielestäsi sillä merkitystä, kuka toimintaa järjestää?

- Kyllä
- Ei
- En osaa sanoa

26. Vapaaehtoistoiminnan näkyvyyttä tulisi lisätä?

	Samaa mieltä	Melko samaa mieltä	Ei merkitystä	Melko eri mieltä	Eri mieltä
Puskaradion kautta	☐	☐	☐	☐	☐
Lehti-tilmoituksilla	☐	☐	☐	☐	☐

	Samaa mieltä	Melko samaa mieltä	Ei merkitystä	Melko eri mieltä	Eri mieltä
Sosiaalisessa mediassa	☐	☐	☐	☐	☐
Erlaisin tempauksin, kampanjoimalla, tapahtumissa	☐	☐	☐	☐	☐
esitteteillä, mainoksilla	☐	☐	☐	☐	☐
Henkilökohtaisin kutsuin	☐	☐	☐	☐	☐

27. Millaiseksi arvioit vapaaehtoistoiminnan tulevaisuudessa?

- Tarve kasvaa
- Tarve pysyy ennallaan
- Tarve vähenee

28. Miten todennäköisesti suosittelisit vapaaehtoistoimintaa ystävällesi? Aseta kohdistin sopivalta tuntuvaan kohtaan janalle

29. Millä perusteella mielestäsi enimmäkseen ihmiset valitsevat vapaaehtoistoiminnan järjestäjän

- Toiminnan järjestäjällä on hyvä maine
- Toiminnassa on minulle ennestään tuttuja henkilöitä
- Järjestäjällä on tarjota minulle sopivaa toimintaa
- Järjestäjän arvot tai ideologia ovat lähellä omia arvojani
- Haluaa kannattaa toimintaa

30. Kenelle mielestäsi vapaaehtoistoiminnan markkinointia tulisi kohdistaa?

31. Haluatko sanoa jotakin muuta? Esim. ehdotuksia rekrytoinnin kehittämiseksi, kommentteja, huomioita
